

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

2-3 березня 2020 року

(частина I)

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

2-3 березня 2020 року
(частина I)

**Львів
2020**

УДК 005

ББК 94.3(0)

Актуальні питання сучасної науки та освіти (частина I): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 2-3 березня 2020 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2020. – 55 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної науки та освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються актуальні питання розвитку науки та освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

ЗМІСТ

Медичні науки	5
<i>Травська У.В., Мoшкoвська У.О., Ракша Н.Г., Vovk Т.В., Lizogub V.G.</i> CHANGES OF SOME HEMOSTATIC PARAMETERS AFTER ENOXAPARIN DISCONTINUATION IN PATIENTS WITH UNSTABLE ANGINA	5
<i>Георгій Д.О., Лoзвиненко К.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ МЕТОДІВ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ АУТОІМУННИХ БУЛЬОЗНИХ ДЕРМАТОЗІВ	7
<i>Кoстишин З.Т., Кіндрат Г.В., Кoстишин А.Б., Лукач У.Р.</i> ІНОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ПІДГОТОВЦІ ПРАКТИЧНИХ ЛІКАРІВ НА ЦИКЛАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	8
Педагогічні науки	10
<i>Батрун І.В.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ	10
<i>Делікатна Н.М., Максимова Н.М.</i> КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНІСТЬ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	12
<i>Деркач О.А.</i> СУЧАСНІ ЗМІНИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ	13
<i>Кутана Я.Г.</i> ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ	15
<i>Матвієнко С.І.</i> КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ВКЛЮЧЕНОСТІ ДІТЕЙ 6-7 РОКІВ ДО ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	17
<i>Никитюк М.І., Харченко О.А.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕКСТОВОГО КОНТРОЛЮ	19
<i>Никитюк М.І.</i> ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СЛУЖБИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ	21
<i>Потороча С.Л.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ РАНЬОГО ВІКУ	23
<i>Присяжнюк Т.</i> РОЛЬ ПРОЄКТІВ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ У ФОРМУВАННІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОГО СПЕЦІАЛІСТА ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ	25
<i>Пришляк М.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «E-LEARNING» В ОСВІТЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ	26
<i>Скрипнікова В.О.</i> МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ І СУЧАСНА ОСВІТА	28
<i>Сухомлінова Ю.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТЬОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНФОРМАТИКИ У НУШ	29
<i>Фенюк В.Е.</i> ВИБІР ЗАВДАНЬ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ДРОБУ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	31
Юридичні науки	33
<i>Алманов Д.В.</i> РОЛЬ ДОКТРИНИ В МЕХАНІЗМІ ВПЛИВУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА НА СУСПІЛЬНЕ ЖИТТЯ. СУЧАСНІ ВІЗІЇ	33

<i>Даниленко А.О.</i> ЙМОВІРНІСТЬ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ІДЕАЛУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ.....	34
<i>Заблоцька А.О.</i> ПИТАННЯ ЩОДО ПОНЯТЬ ОФІЦІЙНОГО ТА НЕ ОФІЦІЙНОГО ТЛУМАЧЕННЯ ЗАКОНУ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	35
<i>Карпенко О.С.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	36
<i>Кінаш Д.В.</i> ОСНОВНІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІНГУ СТОВБУРОВИХ КЛІТИН ПУПОВИННОЇ КРОВІ В УКРАЇНІ.....	38
<i>Кольченко М.О.</i> СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	40
<i>Коротюк О.В.</i> ОБСЯГ І СОЦІАЛЬНА СУТНІСТЬ ВИНИ У ЗЛОЧИНАХ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	42
<i>Куркова К.М.</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК НАУКИ, ТЕХНІКИ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	44
<i>Левоненко І.С.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ ЗАКІНЧЕНОГО ЗЛОЧИНУ ТА ЙОГО ВИДИ	46
<i>Левченко Д.С.</i> НАЙПОШИРЕНІШІ ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ ЩОДО ВЗАЄМОДІЇ З ДЕРЖАВОЮ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ....	47
<i>Лісова В.Ю.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРИПИНЕННЯ ПОРУКИ У КРЕДИТНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.....	49
<i>Махуд М.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ	50
<i>Прадищук В.В.</i> МІСЦЕВІ ПОДАТКИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ	52
<i>Роцин К.Г.</i> НЕПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗЛОЧИН : ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ	54

МЕДИЧНІ НАУКИ

Tyravska Y.V.,

*Postgraduate student, Internal medicine #4
Bogomolets National Medical University*

Moshkovska Y.O.,

*PhD, Senior lecturer, Internal medicine #4
Bogomolets National Medical University*

Raksha N.G.,

*PhD, Assistant, Biochemistry
Taras Shevchenko National University*

Vovk T.B.,

*PhD, Senior research assistant, Biochemistry
Taras Shevchenko National University*

Lizogub V.G.,

*D.Sc., Professor, Internal medicine #4
Bogomolets National Medical University*

CHANGES OF SOME HEMOSTATIC PARAMETERS AFTER ENOXAPARIN DISCONTINUATION IN PATIENTS WITH UNSTABLE ANGINA

Background: Anticoagulants play a crucial role in arterial embolism treatment (Ibanez et al., 2018). According to the ESC guidelines 2015 this group is recommended in the complex treatment of non-ST-elevation myocardial infarction and unstable angina (Roffi et al., 2015). However, anticoagulants are characterized by specific side effects which may occur during the course of treatments and after its abolishment (Mayo Clinic, 2020). Rebound ischemia is one of the side effects in patients after anticoagulants discontinuation (Bahit et al., 2001). Unfortunately, limited studies elucidate this phenomenon as well as paired changes of such hemostatic parameters as tissue plasminogen activator (tPA), plasminogen activator inhibitor type 1 (PAI-1), von Willebrand factor) (Shariq et al., 2006; Shivapour et al., 2019; Wang et al., 2017).

Aim: The target of our study was to investigate hemostatic parameters in dynamic during the course of enoxaparin and 24-hours after last injection in patients with unstable angina.

Material and methods: This prospective observational study consisted of 18 patients (12 males and 6 females, age 65(60-69 years) with unstable angina who were treated in Kyiv city hospital #12.

The criteria of inclusion were age 50-70 years, unstable angina, standardized treatment according to the ESC guidelines, namely acetylsalicylic acid once daily and clopidogrel once daily, beta-blocker (bisoprolol once daily), angiotensin-converting enzyme (ACEi) (enalapril / ramipril / perindopril depending on peculiarities of patients), statin (atorvastatin or rosuvastatin once daily), nitrates in infusion and in tablets, proton pump inhibitors (pantoprazol once daily). All patients were treated with enoxaparin 1 mg/kg twice daily subcutaneously 3 days, 0,5 mg/kg twice daily 2 days). Written consent was obtained from each participating subject after the approval of the local ethics committee.

Exclusion criteria included the history of myocardial infarction, stroke, diabetes mellitus, heart defects, persistent atrial fibrillation / atrial flutter, cardiomyopathies, non-ischemic myocardial injuries, heart failure IIB-III stage, blood diseases including coagulopathies, anemia of II-III stage, glomerular filtration rate less than 60 ml/min./ 1,73 m², hepatic dysfunction, malignancy, recent (within 6 months) traumas and bleedings, endocrinological disorders, active infection, chronic diseases in period of exacerbation, thrombophilic conditions of other genesis.

Blood samples were collected on the third day of enoxaparin treatment and 24-hours after its discontinuation. Whole blood samples were collected by phlebotomy in sodium citrate and were centrifugated. Levels of PAI-1, tPA and vWF were done by ELISA immune assays with primary and secondary antibodies according to the manufacturer's instructions.

There are some limitations of our study. The time of treatment by ACEi, beta-blocker, ASA, statins was different in patients. Moreover, patients were treated by different ACEis in individual dosage and statins. Some patients had history of arterial hypertension.

Statistical program SPSS v.22 was used for statistical analysis. The type of distribution was checked by Kolmogorov-Smirnov test. As the distribution was skewed, numerical variables were presented as the median and interquartile range. Wilcoxon test was used for paired samples. P value <0,05 was considered statistically significant.

Results

The levels of PAI-1 during and after treatment were 0,376 (0,339-0,453) U/ml and 0,497 (0,429-0,511) U/ml, respectively (p=0,003). The level of tPA decreased slightly: 0,227 (0,221-0,228) U/ml vs 0,211 (0,194-0,235) U/ml (p=0,332). It is well-known profibrinolytic action of tPA as well as antifibrinolytic role of PAI-1. Though tPA kept almost at the same level, the significant increase in PAI-1 level boost the predisposition to thrombosis.

The level of von Willebrand factor changed from 0,132 (0,123-0,143) U/ml to 0,146 (0,129-0,152) U/ml (p=0,047). This fact is noteworthy regarding the role of vWF in fibrin formation and endothelial dysfunction.

Conclusions

We have found significant increase in the levels of PAI-1 and vWF with only slight decrease in tPA level. Such changes in complex may be the sign of thrombophilia in patients with unstable angina after enoxaparin discontinuation. Our results call for more profound studies regarding new aspects of rebound ischemia mechanisms.

References:

1. Bahit, M. C., Topol, E. J., Califf, R. M., et al. (2001). Reactivation of ischemic events in acute coronary syndromes: results from GUSTO-IIb: Global Use of Strategies To Open occluded arteries in acute coronary syndromes. *Journal of the American College of Cardiology*, 37(4), 1001-1007. [https://doi.org/10.1016/S0735-1097\(01\)01143-3](https://doi.org/10.1016/S0735-1097(01)01143-3)
2. Ibanez, B., James, S., Agewall, S., Manuel, J. A., Bucciarelli-Ducci, C., Bueno, H., Caforio, A. L. P., Crea, F., Goudevenos, J. A., Halvorsen, S., Hindricks, G., Kastrati, A., Lenzen, M. J., Prescott, E., Roffi, M., Valgimigli, M., Varenhorst, C., Vranckx, P., Widimský, P., ESC Scientific Document Group (2018). 2017 ESC Guidelines for the management of acute myocardial infarction in patients presenting with ST-segment elevation: The Task Force for the management of acute myocardial infarction in patients presenting with ST-segment elevation of the European Society of Cardiology (ESC). *European Heart Journal*, 39(2), 119-177. <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehx393>
3. Mayo Clinic. Enoxaparin (subcutaneous route, injection route). Description and brand names. Drugs and supplements. IBM Micromedex. <https://www.mayoclinic.org/drugs-supplements/enoxaparin-subcutaneous-route-injection-route/side-effects/drg-20063670>
4. Roffi, M., Patrono, C., Collet, J., Mueller, C., Valgimigli, M., Andreotti, F., Bax, J., Borger, M., Brotons, C., Chew, D., Gencer, B., Hasenfuss, G., Kjeldsen, K., Lancellotti, P., Landmesser, U., Mehilli, J., Mukherjee, D., Storey, R., Windecker, S., ESC Scientific Document Group (2015). ESC Guidelines for the management of acute coronary syndromes in patients presenting without persistent ST-segment elevation: Task Force for the Management of Acute Coronary Syndromes in Patients Presenting without Persistent ST-Segment Elevation of the European Society of Cardiology (ESC). *European Heart Journal*, 37(3), 267–315. <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehv320>
5. Shariq, N., Malhotra, S., Pandhi, P., Sharma, N., Bhalla, A., Glover, A. (2006). A Randomized Controlled Clinical Trial to Evaluate the Efficacy, Safety, Cost-Effectiveness and Effect on PAI-1 Levels of the Three Low-Molecular-Weight Heparins – Enoxaparin, Nadroparin and Dalteparin. The ESCAPE-END Study. *Pharmacology*, 78(3), 136-143. <https://doi.org/10.1159/000096484>
6. Shivapour, D. M., Lincoff, A. M. (2019). Anticoagulation: Antithrombotic Therapy. *Cardiac Intensive Care (Third Edition)*, 368-378. <https://doi.org/10.1016/B978-0-323-52993-8.00035-7>
7. Wang, X., Zhao, J., Zhang, Y., Xue, X., Yin, J., Liao, L., Xu, C., Hou, Y., Yan, S., Liu, J. (2017). Kinetics of plasma vonWillebrand factor in acute myocardial infarction patients: a meta-analysis. *Oncotarget*, 8(52), 90371-90379. <https://doi.org/10.18632/oncotarget.20091>

Георгій Д.О.,

Логвиненко К.В.,

Науковий керівник: Синало А.О.

Харківський національний медичний університет

ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ МЕТОДІВ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ АУТОІМУННИХ БУЛЬОЗНИХ ДЕРМАТОЗІВ

Вступ. Група аутоімунних бульозних дерматозів об'єднує захворювання, що характеризуються формуванням пухирів в результаті продукції аутоантитіл до структурних білків десмосом кератиноцитів або компонентів дермоепідермального з'єднання, такі як істинна пухирчатка, бульозний пемфігоїд, придбаний бульозний епідермоліз, герпетиформний дерматит Дюринга, лінійний IgA дерматоз. Диференціальна діагностика між вказаними захворюваннями є однією з найбільш складних проблем сучасної дерматології.

Мета: продемонструвати використання різних лабораторних методів для диференціальної діагностики аутоімунних бульозних дерматозів.

Матеріали і методи. Описані цитологічний, гістологічний і імунофлуоресцентний методи. Особлива увага приділена непрямій реакції імунофлуоресценції (нРІФ), під час якої аутореактивні антитіла у візуально неураженій шкірі хворих виявляються шляхом прикріплення до них флуоресцентних міток через систему первинних і вторинних антитіл, які візуалізуються за допомогою конфокального лазерного скануючого мікроскопа *ex vivo*.

Результати. Цитологічним методом виявляють акантолітичні клітини в мазку-відбитку з дна ерозії, що у ряді випадків підтверджує клінічно встановлений діагноз істинної пухирчатки. Гістологічний метод дає уявлення про структурні порушення в шкірі в місці формування пухири, при цьому матеріал біопсії повинен бути узятий з ділянки свіжосформованого пухири при його доступній локалізації. Імуноморфологічний метод, що проводиться за методикою нРІФ, ґрунтується на сучасних уявленнях про патогенез захворювань і дозволяє виявити аутоантитіла, фіксовані на певних мішенях у візуально неураженій шкірі хворих. При істинній пухирчатці флуоресцентні мітки, фіксовані до аутореактивних IgG, виявляються уздовж мембран кератиноцитів, обкреслюючи їх у вигляді «осередків» або «сітки». Метод також дозволяє встановити діагноз IgA- пухирчатки - при виявленні депозитів IgA аутоантитіл тієї ж локалізації. При бульозному пемфігоїді (БП) аутореактивні антитіла класу IgG фіксуються в області дермоепідермальної межі, з боку напівдесмосом. При придбаному бульозному епідермолізі (ПБЕ) депозити IgG фіксуються також уздовж дермоепідермальної межі, проте з боку дерми - на якрних фібрилах. Герпетиформний дерматит Дюринга характеризується відкладенням гранулярних депозитів IgA аутоантитіл до епідермальної тканинної трансглютамінази переважно у верхинах сосочків дерми. При лінійному IgA дерматозі (клінічно схожому з герпетиформним дерматитом) відкладення IgA виявляються у вигляді суцільної лінії світіння уздовж дермоепідермальної межі.

Висновки. Диференціальна діагностика аутоімунних бульозних дерматозів вимагає комплексного підходу і використання усіх доступних лабораторних методів. При діагнозі, встановленому клінічно і підтвердженому цитологічним і патоморфологічним методами, проведення нРІФ є додатковим методом діагностики для уточнення характеру аутоімунного процесу. Метод нРІФ є єдиним методом, що дозволяє виявити IgA- пухирчатку, а також провести диференціальну діагностику між бульозним пемфігоїдом і придбаним бульозним епідермолізом, та між герпетиформним дерматитом Дюринга і лінійним IgA дерматозом. При неможливості проведення патоморфологічного дослідження (у відсутність міхурних елементів у пацієнта або при важкодоступній локалізації висипань) метод нРІФ може виступати основним діагностичним інструментом.

Костишин З.Т.,
к.м.н., доцент кафедри стоматології
навчально-наукового інституту післядипломної освіти ІФНМУ,
Кіндрат Г.В.,
к.м.н., доцент кафедри стоматології
навчально-наукового інституту післядипломної освіти ІФНМУ,
Костишин А.Б.,
к.м.н., асистент кафедри ортопедичної стоматології ІФНМУ,
Лукач У.Р.,
ст. викладач кафедри менеджменту та освітніх інновацій ІФОІ
післядипломної педагогічної освіти

ІНОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ПІДГОТОВЦІ ПРАКТИЧНИХ ЛІКАРІВ НА ЦИКЛАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Основним пріоритетом післядипломної освіти на сучасному етапі – це освіта впродовж життя. За цих умов необхідно надавати можливість кожному бажаючому підвищувати власну конкурентно-спроможність на ринку праці завдяки отриманню систематизованих знань, умінь та навичок професійної діяльності відповідно до спеціальності. Із цією метою на кафедрі стоматології навчально-наукового інституту післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету проводяться цикли спеціалізації, стажування, тематичного удосконалення.

Основні положення концепції безперервного навчання закріплені в документах Європейського Союзу. Виділено такі рівні її реалізації: національний – передбачає досягнення різноманітних цілей; інституційний – визначення в рамках університетських планів, програм, створення відповідних університетських структур та підрозділів [1].

Основними напрямками реалізації програми безперервної освіти є забезпечення наступності змісту та координації навчальної діяльності, формування потреби та здатності особистості до самонавчання, оптимізація системи перепідготовки працівників і підвищення їхньої кваліфікації відповідно до потреб особистості та вимог ринку праці, створення інтегрованих навчальних планів та програм, запровадження і розвиток дистанційної освіти [2]. Для кожної людини неперервна освіта є процесом формування й задоволення її пізнавальних запитів та духовних потреб, розвитку задатків та здібностей. Підвищення кваліфікації потребують усі громадяни – успішні і малоуспішні [3].

Сучасна післядипломна освіта характеризується гнучкістю, адаптивністю, наступністю усіх етапів освіти та єдністю усіх її форм для перетворення процесу навчання у безперервний процес самовдосконалення людини [4].

Особливе значення безперервної освіти стосується лікарів. Якість надання медичної допомоги залежить від рівня практичної підготовки лікарів, професійного удосконалення, конкурентно-спроможності на ринку праці. Відповідно, сучасний стан науки, стрімкі темпи розвитку інноваційних технологій примушують постійно оновлювати свої знання не тільки викладачів, а й практичних лікарів.

Складовою сучасної системи підготовки медичних кадрів є післядипломна освіта та безперервний професійний розвиток лікаря як самостійно так і на курсах підвищення кваліфікації. Необхідний рівень кваліфікації медичних кадрів забезпечується шляхом поєднання різних видів навчання у системі післядипломної освіти, постійної самоосвіти та удосконалення практичної діяльності, що є важливим у контексті реформування системи охорони здоров'я України. Післядипломна освіта лікарів спрямована на вдосконалення професійної підготовки, відповідно до спеціалізації, яке включає оновлення, поглиблення і розширення професійної майстерності.

На даний час щорічно оновлюється біля 30% теоретичних і 40-50% практичних знань для лікарів-стоматологів шляхом переходу до навчання протягом життя, за якого базова освіта періодично має доповнюватися програмами додаткової освіти.

Сучасні педагогічні технології широко використовуються у навчальному процесі студентів. Не виключенням є їх застосування серед практичних лікарів. У професійному вдосконаленні підготовки практичних лікарів важливе значення має компетентнісний підхід, що відображає здатність мобілізувати набуті знання, уміння, навички, досвід, способи діяльності і професійно значимі та особисті якості фахівця. Впровадження комплексних методів навчання повинно базуватися на принципах інтеграції. Особливу роль у вивченні метаболічних процесів, які відіграють значиму роль у формуванні патологічних змін організму, біохімічних механізмів дії різних речовин відводиться медичній біохімії, патологічній анатомії, фізіології, фармакології. За умов низького рівня фундаментальних основ практичний лікар невмозмі поставити діагноз, вибрати адекватне лікування.

Методика викладання на циклі тематичного удосконалення практичних лікарів за спеціальністю «Стоматологія» передбачає, відповідно до навчальної програми, лекційний курс, семінарські заняття, практичні заняття, самостійну практичну лікарську діяльність. Для удосконалення знань практичних лікарів читаються проблемні лекції, на практичних заняттях застосовуються інтерактивні методики: імітаційні ділові ігри, дискусії, семінари-тренінги, вирішення конкретних ситуаційних задач, обговорення випадків із практики. На початку циклу тематичного удосконалення проводиться експрес-метод тестового контролю. Важливе роль у засвоєння знань лікарями є розбір тематичного хворого (за умови його присутності) або проводиться аналіз різних результатів обстеження даного пацієнта: опис клінічного огляду, мікроскопічне, цитологічне дослідження, розгорнутий аналіз крові, інтерпретація біохімічних показників крові і ротової рідини, серологічні дослідження, бактеріологічні дослідження із визначенням чутливості до медпрепаратів, які ґрунтуються на елементах міждисциплінарної інтеграції. Окрім цього враховується наявність патології внутрішніх органів, неврологічні захворювання у пацієнта. На підставі одержаних даних відбувається їх обґрунтування з метою постановки діагнозу, складання плану лікування і за необхідності - консультації у вузьких спеціалістів. По завершенні занять проводиться тестовий контроль, розроблений для даного циклу та іспит. Ми практикуємо проведення оцінки навчання на циклі тематичного удосконалення самими курсантами. Їм пропонується анкета, яка включає питання якості висвітлення теоретичного матеріалу лектором, проведення практичних занять, методичним забезпеченням, зауваження і побажання. Результати анкетування обговорюються на методичній нараді кафедри із послідовними корективами проведення занять.

Застосування сучасних освітніх технологій у програмі традиційної післядипломної підготовки викликають у лікарів більшу зацікавленість, активність і дають змогу удосконалити професійну підготовку.

Література:

1. Тимошенко Н., Власюк Щ., Дараган Т. Освіта упродовж життя – головна тенденція розвитку сучасної освіти / Н.Тимошенко, О.Власюк, Т.Дараган //Вища школа.- 2018.-№7-8.- С.28-35.
2. Маркозова О.О. Навчання впродовж життя – необхідна передмова досягнення життєвого успіху людини /О.О. Маркозова //Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».- Сер.: Політологія.- 2016.-№2(29).- С.198-205.
3. Скорик Т.В. Освіта впродовж життя в контексті євро інтеграційних процесів /Т.В.Скорик // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету.- Сер.:Педагогічні науки.- 2016.- Вип.135.- С.232-235.
4. Айзікова Л.В. Концепція навчання протягом життя в міжнародних документах і дослідженнях / Л.В.Айзікова //Педагогіка. Наукові праці.- 2012.-Вип.146,Т.148.- С.62-64.

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Батрун І.В.,

кандидат педагогічних наук,

учитель російської мови та зарубіжної літератури

Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 101

АКТУАЛЬНІСТЬ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

Завдання патріотичного виховання [3]: забезпечення сприятливих умов для самореалізації особистості в Україні відповідно до її інтересів та можливостей; виховання правової культури, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки – Герба, Прапора, Гімну України та історичних святинь; сприяння набуттю молоддю соціального досвіду, успадкування духовних та культурних надбань українського народу; формування мовної культури, оволодіння та вживання української мови як духовного коду нації; формування духовних цінностей українського патріота: почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, його історії, Української Держави, рідної землі, родини, гордості за минуле і сучасне на прикладах героїчної історії українського народу та кращих зразків культурної спадщини; відновлення і вшанування національної пам'яті; утвердження в свідомості громадян об'єктивної оцінки ролі українського війська в українській історії, спадкоємності розвитку Збройних Сил у відстоюванні ідеалів свободи та державності України і її громадян від княжої доби, Гетьманського козацького війська, військ Української народної республіки, Січових стрільців, Української повстанської армії до часів незалежності; формування психологічної та фізичної готовності, молоді, до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо відстоювання національних інтересів та незалежності держави, підвищення престижу і розвитку мотивації молоді до державної та військової служби; відродження та розвиток українського козацтва як важливої громадської сили військово-патріотичного виховання молоді; забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, людей похилого віку, турбота про молодших та людей з особливими потребами; консолідація діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, навчальних закладів, громадських організацій щодо національно-патріотичного виховання; сприяння діяльності установ, навчальних закладів, організацій, клубів та осередків громадської активності, спрямованих на патріотичне виховання молоді; підтримання кращих рис української нації – працелюбності, прагнення до свободи, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та родини; створення умов для розвитку громадянської активності, професіоналізму, високої мотивації до праці як основи конкурентоспроможності громадянина, а відтак, держави; сприяння розвитку фізичного, психічного та духовного здоров'я, задоволення естетичних та культурних потреб особистості; виховання здатності протидіяти проявам аморальності, правопорушень, бездуховності, антигромадської діяльності; створення умов для посилення патріотичної спрямованості телерадіомовлення та інших засобів масової інформації при висвітленні подій та явищ суспільного життя; реалізація індивідуального підходу до особистості та виховання. На сучасному етапі українського державотворення надзвичайно актуальною є проблема формування у молодого покоління патріотичних почуттів, активної громадянської позиції, сприяння усвідомленню дітьми і старшокласниками свого громадянського обов'язку на основі національних і загальнолюдських духовних цінностей, утвердження якостей громадянина-патріота України як світоглядного чинника, що визначено Національною доктриною розвитку освіти [1].

Патріотизм є нагальною потребою держави, якій необхідно, щоб усі діти стали національно свідомими громадянами-патріотами, здатними забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі; особистості, яка своєю діяльністю любов'ю до Батьківщини прагне досягти взаємності з метою створення умов для вільного саморозвитку і збереження індивідуальності; суспільства, яке зацікавлене в тому, щоб саморозвиток особистості, становлення її патріотичної самосвідомості здійснювався на моральній основі та визнанні пріоритету прав людини. Це і є актуальним в соціально-економічних умовах держави [8].

У новій українській школі постійно організуються екскурсії історичними місцями, походи місцями бойової слави [5; 6]. Крім цього, виникла необхідність у координації зусиль всіх учасників освітнього

процесу задля підвищення ефективності процесу розвитку патріотичних почуттів учнів [2].

Новизна дослідників полягає у розробці функціонально-прогностичної моделі процесу формування та розвитку патріотичних почуттів молодого покоління з урахуванням територіальних, соціальних, історичних та національних особливостей регіону, яка транслює гуманістичний соціокультурний досвід відносно особистості з державою, стимулює розвиток учнівської молоді з українським народом як полі етнічним феноменом, активізує самовиховну діяльність учнів як громадян-патріотів України [2]. Безумовно, неможливо братися за виховання школярів без урахування історії вітчизняного виховання та його національної особливості [7].

Розглядаючи механізми реалізації виховного ідеалу, дослідники наголошують на активності вихованців у цьому процесі: «Треба так перебудувати навчально-виховний процес, щоб учні не були пасивним об'єктом, щоб вони брали активну участь у ньому під керівництвом педагогів. Школа мусить стати для них маленькою Батьківщиною, яку вони люблять і чесно якої вони дорожать, яку вони разом з педагогами розбудовують» [4].

Велике значення в дослідженні питань патріотичного виховання мають роботи В. Сухомлинського, який вважав, що школа повинна виховувати в учнів прагнення до беззавітного служіння Батьківщині, до активної трудової і суспільної діяльності. Таким чином, розвиток та сутність патріотичного виховання її національної свідомості школярів відбувається в русі загальноісторичної тенденції, де домінуючим чинником формування великих спільнот – є нація, яка у свою чергу, стала головним суб'єктом державотворення. Патріотичне виховання у своїй основі створено ще у радянські часи. А сьогодні, без сумніву, вона потребує змін, доповнень та іншого змістовного наповнення. Це все повинно бути покладено в основу створення єдиної і послідовної сучасної вітчизняної моделі патріотичного виховання. Для цього є широке поле діяльності починаючи з сім'ї і закінчуючи вищими навчальними закладами, хоча, зрозуміло, що важко буде врівноважити її на ґрунті теперішніх негараздів та соціальних проблем. Проте, настав саме той час, коли постає питання про необхідність термінових дій. Адже закладені основи не проявляються одразу. Вони будуть розкриватися і реалізовуватися протягом тривалого часу, потребувати постійної уваги, розробки, підтримки і вдосконалення. Взагалі патріотизм визначають як одне з найглибших громадянських почуттів, змістом якого є любов до Батьківщини, до свого народу, відповідальність за долю Вітчизни, готовність служити її інтересам. Також важливою частиною патріотичного виховання є правове виховання [4].

На жаль, у країні спостерігається високий рівень зорієнтованості на працю за кордоном: бажання жити поза Батьківщиною, працювати не задля неї. Це є наслідком прогаїли у патріотичному вихованні [9].

Сьогодні виростає покоління молодих людей, позбавлених почуття національної гідності, гордості, якому насаджують безкультур'я, нівелюється совість, деградується мораль, честь, справедливість та меркантилізм. За висловом заслуженого учителя України, ветерана війни і праці Петра Щербаня, в державі «відбувається процес деморалізації сучасної молоді, яка втрачає не тільки національне, а й людське обличчя» [9].

Метою патріотичного виховання є формування у школярів високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, пошани до видатних вітчизняних історичних діячів, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків. Підсумовуючи вищевикладене, можна констатувати, що подані науково-педагогічні дослідження проблем патріотизму і патріотичного виховання школярів дозволяють стверджувати, що у різні періоди розвитку людства та педагогічної науки, як світової так і вітчизняної, патріотичне виховання розглядалось як необхідна складова частина виховного процесу.

Література:

1. Виховання культури гідності дітей та учнівської молоді в позаурочній діяльності загальноосвітніх навчальних закладів: метод. посіб. / К. І. Чорна, І. М. Шкільна, К. О. Журба та ін.; під заг. ред. К. І. Чорної. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 259 с.
2. Виховання національно свідомого, патріотично зорієнтованого молодого покоління як чинник забезпечення національних інтересів України: аналітично-інформаційні матеріали. – К.: Державний відвідник проблем сім'ї та молоді, 2003. – 191 с.
3. Івашковський В. Виховні засади розвитку особистості патріота України / В. Івашковський // Рід. шк. – 2005. – № 4. – С. 36 – 38.
4. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності: Проект // Педагогічна газета. – 2000. – №6. – С. 4 - 6.

5. Кульчицький В. Соціально-педагогічні основи патріотичного виховання у педагогічній спадщині В. Сухомлинського / В. Кульчицький // Молодь і ринок. – 2014. – № 3. – С. 70 - 75.
6. Петегирич О. Національна свідомість і патріотичні почуття учнів / О. Петегирич // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2014. – № 7/8. – С. 35 - 37.
7. Савченко Л. Л. Теоретичні засади патріотичного виховання особистості / Л. Л. Савченко // Наук. зап. кафедри педагогіки: зб. наук. пр. / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Комунал. закл. «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харків. облради. – Х., 2014. – Вип. 37. – С. 281 - 291.
8. Скрипиць М. Ростимо патріотів України / М. Скрипиць // Освіта. – 1999. – № 40. – С. 6.
9. Сухомлинська О. Національна система виховання / О. Сухомлинська // Педагогічна газета. – 2000. – № 5. – С. 4.

*Делікатна Н.М.,
заступник директора з НВР спеціалізованої школи №80 м. Києва
Максимова Н.М.,
директор спеціалізованої школи №80 м. Києва*

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Конкурентоспроможність як інтегрована якість набуває все більшого значення не тільки для особистості, але й для суспільства в цілому. Це – орієнтація на майбутнє, на що вказують тенденції розвитку освіти в Україні, необхідність випередження професійною педагогічною освітою запитів педагогічної діяльності.

Передумовами проникнення поняття "конкурентоспроможність" у сферу педагогіки та виникнення потреби у формуванні цієї якості в сучасного вчителя є соціально-економічні та освітні перетворення, що знайшло відображення у змісті державних документів з модернізації освіти в Україні, педагогічних дослідженнях із проблеми підготовки сучасного вчителя [2].

Загострення конкуренції в глобалізованому світі в усіх сферах суспільного життя, зокрема й у сфері освіти, закономірно висуває на перший план проблеми забезпечення гарантованої якості вищої освіти, формування конкурентоспроможних фахівців, зокрема майбутніх педагогів, які є носіями духовного, інтелектуального й культурного потенціалу країни, що детермінує розвиток українського суспільства і сьогодення, і майбутнього.

Проблема формування конкурентоспроможності педагога знайшла своє відображення у працях Н. В. Борисової, В. І. Бондаря, А. О. Власової, Н. А. Данилюк, Т. Д. Дем'янюк, М. А. Дьяченка, Ю. І. Завалевського, Н. В. Корнейченко, М. С. Лебедева, О. Ф. Макара, В. М. Мезинова, Т. Г. Пронюшкіної, О. К. Філатова та ін.

Сьогодення обумовлює необхідність підготовки саме вчителя початкової школи у вищих педагогічних навчальних закладах як високоосвіченого фахівця, здатного до своєчасного гнучкого переформатування напрямку та змісту своєї професійної діяльності, відбору та оцінювання нових форм, методів та засобів навчання, які вмотивовані впливом інформатизації освіти та суспільства в цілому. Такий учитель повинен володіти високим рівнем педагогічної майстерності та бути підготовленим до організації навчально-виховної роботи, спрямованої на творче засвоєння знань учнями, формування навичок та вмінь самоконтролю, самоаналізу та самооцінювання, здатність осмислювати отриману інформацію. Педагог з такими характеристиками є конкурентоспроможним та здатним до конкуренції на ринку праці [1, 257].

Нові вимоги, що ставить перед освітою суспільство, спонукають до пошуку таких форм роботи вчителя, які б забезпечували неперервність процесу його професійного зростання, розроблення й запровадження багатовимірних моделей організації підвищення кваліфікації. Важливим у професійному зростанні вчителя є запровадження нових освітніх технологій, участь в інноваційній діяльності. Саме тому професійне зростання вчителя, а отже і становлення його конкурентоспроможності, розглядається як розвиток комплексу властивостей особистості вчителя, необхідних для високого рівня професійної діяльності. Діяльність учителя характеризується педагогічною доцільністю за спрямованістю, індивідуально-творчим характером за змістом і організацією, вибором засобів. У педагогічній діяльності розвивається й реалізується

професійна майстерність учителя, яку структурно визначають такі складові: педагогічна спрямованість особистості, професійні знання, здібності до педагогічної діяльності, педагогічна техніка [2].

Утім у контексті проблеми конкурентоспроможності важливим є не лише зовнішній бік управлінської діяльності вчителя, але й її внутрішній зміст. Відповідно, управлінський хист педагога як менеджера характеризує його здатність керувати процесом навчання, вільно обирати найбільш придатні для учнівської аудиторії методи управління для того, щоб досягти найкращого результату навчання [4].

Аналіз досліджуваної проблеми дозволяє виявити низку суперечностей між вимогами суспільства до підготовки конкурентоспроможного педагога й недостатньою розробкою теоретичних засад організації освітнього процесу в сучасних вищих навчальних закладах, що забезпечують формування у майбутніх педагогів конкурентоспроможності; теоретичним осмисленням проблеми формування конкурентоспроможності майбутніх педагогів і недостатнім характером її практичного розв'язання в умовах професійної підготовки; необхідністю формування у майбутніх педагогів конкурентоспроможності й невизначеністю педагогічних умов, що сприяють ефективності досліджуваного процесу. Саме тому в оцінюванні рівня конкурентоспроможності вчителя потрібно урахувати суб'єктивну оцінку його професійної популярності серед учнів, що може виявлятися на основі активності відвідування занять цього вчителя, частоту вибору випускниками майбутнього фаху з науки, основи якої навчає педагог, бажання учнів реалізовуватися у предметних гуртках або різних конкурсах з предмета під керівництвом учителя.

Література:

1. Бахмат Н.В. Конкурентоспроможність учителя початкової школи в умовах інформатизації освіти / Н.В. Бахмат // Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. : Безлюдний О.І. (гол. ред.) та ін.]. – Умань : ВПЦ Візаві, 2014. – Випуск 9 (Ч.1). – 318с.
2. Болсун С. Не втрачайте шансу: модель ідеального вчителя / С. Болсун // Завуч. – 2004. – № 29 (жовт.). – С. 16–20.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2002. – 1440 с.
4. Демчук В. С. Основи освітнього менеджменту / В. С. Демчук. – К.: Ленвіт, 2007. – 263 с.

*Деркач О.А.,
аспірант кафедри педагогіки
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

СУЧАСНІ ЗМІНИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ

Система забезпечення якості, яка охоплює всю вищу освіту Польщі, була створена відповідно до положень 2001 р., які запровадили єдині обов'язкові рішення для всіх типів університетів та галузей навчання і послужили основою для створення Державної комісії з акредитації (в даний час Польської комісії з акредитації), далі ПКА, у 2002 році. Вони полягали насамперед у посиленні рішень із забезпечення якості освіти, поступово зміщуючи фокус зовнішнього забезпечення якості з оцінки відповідності на оцінку аспектів якості, роблячи більше уваги на внутрішньому забезпеченні якості та спрощуючи зовнішні критерії та процедури забезпечення якості. Поправки, що були внесені в останнє десятиліття, дозволили виділити додаткові кошти університетам з державного бюджету на діяльність пов'язану із забезпеченням якості. Інституційні рішення, які передбачають ключову роль Міністра науки та вищої освіти у зовнішньому забезпеченні якості, залишилися незмінними, тоді як сфера зовнішнього забезпечення якості трохи змінилася.

Рішення в галузі забезпечення якості університетської освіти були підсилені змінами до Закону про вищу освіту 2005 року, який набув чинності в 2011 році. Більший акцент робився на внутрішньому забезпеченні якості відповідно до принципу, прийнятого в Європейському просторі вищої освіти, що відповідальність за якість лежить насамперед перед самими університетами. Закон покладає на ректорів відповідальність за впровадження та вдосконалення внутрішніх систем забезпечення якості, а внутрішнє забезпечення якості

стало важливим критерієм зовнішньої оцінки, проведеної ПКА. У той же час завдання ПКА були розширені, щоб включити інституційне оцінювання (організаційні підрозділи університетів, а не цілі університети), яке також включало дослідження третього циклу - на відміну від програмних оцінок, що проводилися лише на перших і другому циклах, а також на єдиних магістерських дослідженнях. Змінений закон також вперше пов'язував якість освіти з фінансуванням у тому сенсі, що міністр науки та вищої освіти надав додаткові кошти університетам, які отримали хороші показники в результаті оцінки програми ПКА. Кошти також надавалися на конкурсній основі для покращення внутрішнього забезпечення якості[2].

Поправки до регламенту у 2016 році мали на меті вдосконалити забезпечення якості освіти. ПКА розробила нові, спрощені критерії оцінювання програми, які діють з 2017 року. Оцінка продовжувала охоплювати як якісні аспекти, так і формальні вимоги та відповідність регламенту. Однак ці два елементи були більш чітко відокремлені, більше уваги було зроблено на якості та вдосконаленні освіти. Аналогічний підхід був прийнятий при оцінці заявок та отримання дозволу на проведення досліджень.

Незважаючи на зміни в 2011-2015 роках, проблема забезпечення якості залишалася на першому плані. У відповідь на ці та інші зміни, не пов'язані безпосередньо проблемами із забезпеченням якості та на основі проєктів підготовлених академічною громадою, Міністерство науки та вищої освіти підготувало новий Закон про вищу освіту та науку.

Діюча система, що діє на основі Закону про вищу освіту та науку 2018 року, все ще включає форму попереднього та поза освітнього інституційного оцінювання, акредитації для недержавних університетів, попередню та подальшу оцінку, акредитацію програми для всіх університетів. Закон також передбачає впровадження двох нових процесів - всебічного оцінювання та оцінки якості освіти в докторських школах[1].

Комплексна оцінка буде запроваджена на основі положень Закону, який набере чинності з 1 жовтня 2020 року. Він буде зосереджений на ефективності діяльності університету щодо забезпечення якості в усіх сферах, в яких університет забезпечує освіту. Оцінювання здійснюватиметься ПКА на вимогу університету, який отримав лише позитивні оцінки за програмою, або позитивну загальну оцінку. Результатом цього процесу може бути позитивна оцінка на термін від 3 до 8 років або відмова від позитивної оцінки. Протягом періоду оцінювання, ПКА не проводитиме оцінювання програм у галузях вивчення, які віднесені до дисциплін у цих галузях, якщо міністр науки та вищої освіти не подасть таку заяву. У разі відмови університет зможе подати заявку на комплексну переоцінку лише через 5 років, якщо ПКА не встановить коротший термін[1].

Положення про оцінку якості освіти в докторських школах набувають чинності з 1 жовтня 2019 року, але перший рік докторанти розпочнуть навчання в школах (нова форма навчання докторантури) у 2019/2020 роках, а перше оцінювання може бути проведене через щонайменше 5 років з дня початку навчання в школі, або раніше за проханням міністра науки та вищої освіти. В оцінці будуть враховані критерії, що стосуються адекватності програми освіти та індивідуальних планів досліджень результатів навчання для кваліфікацій на рівні польської кваліфікаційної рамки, методи перевірки результатів навчання, кваліфікації викладачів, якість процесу набору, якості наукової чи художньої допомоги та підтримки у проведених наукової діяльності, надійності середньострокового оцінювання, інтернаціоналізації та ефективності освіти. Оцінки здійснюватимуться Комісією з оцінки науки (КЕН) щонайменше кожні шість років і закінчуватимуться позитивною чи негативною оцінкою. У разі негативного оцінювання університет (або інша наукова установа, яка керує докторською школою) втратить можливість керувати школою, до якої відноситься оцінка.

Відповідно до Закону про вищу освіту та науку 2018 року, міністр науки та вищої освіти надає університетам на конкурсній основі додаткові кошти за трьома програмами, які прямо чи опосередковано пов'язані із забезпеченням якості освіти. У рамках "Дидактичної ініціативи передового досвіду" державні ЗВО отримують кошти на підвищення якості освіти, а умовою їх присудження є оцінки якості ПКА за 6 років, що передували оголошенню конкурсу, та результати моніторингу працевлаштування студентів та випускників. Загальна мета програми "Ініціатива передового досвіду - дослідницький університет" - підняти міжнародне значення діяльності університету. Державні та приватні університети можуть отримувати кошти для підвищення якості наукової діяльності, в тому числі шляхом посилення міжнародної співпраці та підвищення якості освіти, особливо у пріоритетних наукових напрямках, впровадження рішень у сфері професійного розвитку працівників та вдосконалення управління університетом, включаючи якісні

організаційні зміни. Окрім відповідності критеріям якості наукової діяльності, університети, які подають кошти повинні керувати докторською школою і не повинні мати негативну оцінку програми, видану ПКА. Державні та приватні університети, які виділяються у певному регіоні з точки зору дослідницького потенціалу та які відповідають конкретним науковим критеріям і керують докторською школою, можуть подати заявку на кошти програми "Регіональна ініціатива досконалості". Програма спрямована на посилення діяльності університету з конкретних дисциплін, а кошти виділяються на проекти, що охоплюють стратегію розвитку наукових досліджень, розробок та художньої творчості, відповідно до цілей програми, реалізація якої служить інтенсивному розвитку університету.

Отже, можна зробити висновок, що польський уряд постійно вдосконалює систему забезпечення якості університетської освіти, як на законодавчому так і на фінансовому рівнях. Це дозволяє країні отримувати високі показники в усіх сферах суспільства, адже на сучасному етапі розвитку суспільства стало зрозуміло, що якісна освіта – це наше майбутнє.

Література:

1. Електронний доступ: <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C30350%2Custawa-20-najwazniejsze-zapisy.html>

2. Ustawa Prawo o szkolnictwie w^{sz}szym z dnia 27 lipca 2005 r. Mode of access: <http://www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/reforma-szkolnictwa-wyzszego/tekst-ujednociony-prawo-o-szkolnictwie-wyzszym>.

Кутана Я.Г.,

учитель вищої категорії гімназії №42 м. Маріуполя

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Екологічна освіта та виховання є одним з найважливіших завдань сучасності. Однак важливо не те, якою кількістю біологічної інформації наповнена свідомість учня, а те, чи вміє дитина розуміти природу, спілкуватися з нею, передбачити наслідки своєї діяльності, захистити довкілля і себе. Академік Володимир Вернадський писав: «Ми не успадкували Землю у наших батьків-ми взяли її у борг у наших дітей». Формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля відноситься до числа основних засад державної політики у сфері освіти та принципів освітньої діяльності України [1]. Екологічна компетентність необхідна кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності [1]. Відповідно до основних засад державної екологічної політики (стратегії) України на період до 2020 р. екологічна просвіта та виховання підростаючого покоління має розвиватися випереджаючими темпами [2]. Основна роль при цьому належить школі; державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти включає обов'язкову галузь «Природознавство», де екологічний компонент спрямований на формування в учнів екологічної свідомості та дотримання правил екологічно безпечної поведінки в навколишньому природному середовищі [3]. В умовах реформування загальної середньої освіти (на період до 2029 р.) ключовим компонентом «Нової української школи» є становлення екологічної грамотності [4]. У світовій науці питання екологічної освіти та виховання учнів в школах розглядалися у працях Я.А. Коменського, Ж.Ж. Русо, Й.Г. Песталоцці, М. Добролюбова, К. Ушинського, В. Сухомлинського. Велику увагу екологічному вихованню підростаючого покоління приділяв В. Сухомлинський. Він вважав, що екологічна освіта і виховання покликані забезпечити підростаючого покоління науковими знаннями про взаємозв'язок природи і суспільства, допомогти зрозуміти багатогранне значення природи для суспільства і кожної людини зокрема, виробити потребу в спілкуванні з природою та сформуванню прагнення брати активну участь у поліпшенні довкілля. Передумовою цього є екологічні знання, а результат-екологічний світогляд. Дитячі роки найбільш сприятливі для цього, бо дитина у своє дитяче серце і душу вбирає те, що каже вчитель, що її оточує у житті. Саме у шкільні роки формується світогляд, характер, звички, відношення до навколишнього світу. Гармонійне спілкування дітей з природою у подальшому житті не дозволить їм необдуманно зривати квітку, зламати деревце або ж знищити гніздечко пташки. **Екологічне виховання** – систематична

педагогічна діяльність, спрямована на розвиток екологічної культури особистості. Та передбачає формування умінь аналізувати явища природи, бережливого ставлення до її багатств як середовища існування. Основна роль екологічного розвитку є формування екологічних знань, вмінь і навичок природоохоронної діяльності, виховання любові до природи, прагнення берегти і примножувати її. Суспільству сьогодні потрібні виховані, грамотні та культурні люди. Потрібна нова філософія життя, висока екологічна культура і свідомість у формуванні яких, я вважаю, відповідальна роль належить школі. Саме тут відбувається інтелектуальний розвиток, формується структура мислення, а природна допитливість дітей і ширий інтерес до навколишнього світу створюють надзвичайно сприятливі умови для розвитку сталого екологічного мислення та поведінки. Урок-основна форма організації навчально-верховного процесу. Це завжди творчість та пошук. Найефективнішим у сучасному уроці є інноваційне навчання, яке забезпечує позитивну мотивацію здобування знань, формує стійкий інтерес до предметів, спрямовує розвиток творчої особистості. Успіх в екологічній освіті та вихованні школярів багато в чому залежить від того, яким методом вчитель зацікавлює дітей до прагнення глибше пізнати навколишній світ і вдосконалюватися у всіх видах екологічної діяльності. Одним із форм інновацій в навчальному процесі- використання інтерактивних технологій навчання та передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співпраці і взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером дитячого колективу» [5] На уроках біології, природознавства важливе значення для емоційно-естетичного сприйняття природи відіграють такі форми роботи, як: спостереження за довкіллям; уроки проведені у формі подорожі, усного журналу, свята; власні дослідження, спостереження за довкіллям; екологічні акції; трудові справи; конкурси, вікторини; екологічні проекти; випуск екологічних дайджестів, плакатів, коміксів. Вчити дітей сприймати світ цілісно допомагають інтегровані уроки. Це дає змогу бачити взаємозв'язок між різними навчальними дисциплінами, застосовувати знання одного предмета під час вивчення іншого. Міжпредметні зв'язки можна використовувати на різних етапах сучасного уроку. Інтегровані уроки можуть проводитися кількома, або одним учителем. Так під час вивчення теми «Риб» (біологія) і теми «Річкові системи України» (географія) я і мій колега географ провели узагальнюючий, підсумковий урок у формі конференції: «Водні ресурси України як середовище існування риб». Учні заздалегідь готували доклади на різні теми, працювали з нормативними документами. Вивчали фактори оточуючого середовища на річці України і їх вплив на рибні багатства. Вирішували проблемні питання наприклад: «Якби ви були міністром екології України, щоб ви могли зробити для рибної промисловості, які закони можуть захистити водні ресурси України?». Отже, цей урок, побудований на програмному матеріалі, таких предметів як біологія, географія, але були використані матеріали з екології, правознавства. Для розвитку пошукової спрямованості мислення, прагнення до знаходження кращих варіантів розв'язку завдань, я використовую відому інтерактивну технологію колективного обговорення- „Мозковий штурм". Це спонукає учнів проявляти яву та творчість, дає можливість їм вільно висловлювати свою думку. Для підвищення ефективності узагальнення матеріалу, закріпленні та повторенні вивченого матеріалу я використовую прийом «Навчачопись-навчано». Суть цього прийому полягає в тому, що кожен учень може передати свої знання іншим, отримати нову для себе інформацію в процесі спілкування з однокласниками. В результаті це стимулює в учнів бажання вчитися, створює ситуацію успіху. Під час підведення підсумків уроку дуже важлива рефлексія. Вона спонукає учнів ділитися своїми думками, виховує в учнів вміння вислуховувати думки інших, виділяти основне і запам'ятовувати.

Позашкільна діяльність. Я є координатором освітнього проекту «Зелений паросток», який є ініціативою Громадської Спільноти «Зелений центр Метінвест» і Управління освіти Маріупольської міської ради. Головна мета та завдання цієї програми - це всебічне екологічне виховання сучасної дитини, але воно відбувалося не в рамках навчального процесу, а на базі закладів позашкільної роботи та шкіл, як факультатив отримання певних знань та, найголовніше- практичних навичок та вмінь у дітей. Програма « Зелений паросток»- це не звичайні заняття «за партою», а заняття, які були перенесені у сучасне навколишнє середовище: озеленення пришкольніх ділянок; облаштування клумб; озеленення класних кімнат; екскурсії; майстер-класи; науково-практичні завдання, екскурсії, подорожі, виховні розважально-пізнавальні заходи, квести, екологічні акції, медіа-квести , фотоконкурси тощо. В період з 2014-2020 року наша команда «Зелений паросток» Гімназії №42- активний учасник екологічних проектів. Вихованці «зелених дружин»

виросували квіти, спостерігали за їх розвитком, висаджували ялинки, клени, дуби, чагарники. Така діяльність дуже важлива тим, що має саме практичну спрямованість досвіду та знань набагато більше, ніж звичайні заняття. Діти розробляли проекти: «Водні джерела місцевості», «Економія в родині», «Водні ресурси». Брالی участь у майстер-класах із виготовлення перовцівтів, новорічної атрибутики, прикрашанні імбирних пряників. Проект «Пряничне місто мрій» презентували на рівні міста Спільна праця і розваги дають змогу набувати екологічних звичок, пізнавати оточуючий світ і формувати дружні стосунки між членами клубу. Саме такі умови сприяють формуванню сталих мотивів поведінки, ціннісних орієнтацій. [6].

Висновки: Екологічне виховання в школі, де я працюю, має таку структуру: уроки природничих та гуманітарних дисциплін; науково-просвітницька діяльність; екологічні акції; виховні заходи; проєктна діяльність; походи, екскурсії. Екологічне виховання - спосіб впливу на почуття людей, їх свідомість, погляди і уявлення.

Література

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2017. – № 38-39. – ст. 380.
2. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011. – № 26, – ст. 218.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11. 2011р. №1392 «Державний стандарт базової і повної середньої освіти» [Електронний ресурс]. –Режим доступу: www.mon.gov.ua.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
5. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. -метод. посібн. | О.І. Пометун, Л.В.Піроженко. за ред. О.І.Пометун. -К.: Видавництво А.С.К.,2004-192с
6. Дайджест реалізації освітньої екологічної програми «Зелений росто» в навчальних закладах м. Маріуполя. Випуск 1 Маріуполь 2017 Борущ О.М., учитель біології вищої категорії, Учитель-методист

Матвієнко С.І.,

*к., п. н., доцент кафедри дошкільної освіти
Ніжинського університету імені Миколи Гоголя*

КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ ВКЛЮЧЕНОСТІ ДІТЕЙ 6-7 РОКІВ ДО ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

В останні роки у практику заклади освіти різних рівнів усе активніше запроваджуються форми туристичної, рекреаційно-оздоровчої та краєзнавчої роботи. Будучи різними за своєю суттю, спрямованими на різні види перебування людини в довкіллі, означені форми роботи мають і спільну основу – ознайомлюють тих, хто бере в них участь, із певною місцевістю, в якій ця діяльність організовується. Відносно дітей дошкільного віку слід зазначити, що усі перелічені напрями туристично-оздоровчої роботи традиційно використовуються. Проте, в останні роки більше уваги педагоги закладів дошкільної освіти (тут і далі – ЗДО) стали приділяти підвищенню ефективності кожного з видів роботи, з тим, щоб ознайомити дітей із рідним краєм, організувати їх цікавий, змістовний активний відпочинок на природі, навчити їх способів взаємодії з природою та безпеки поведінки в ній.

Дитячий туризм – це універсальний засіб оздоровлення, розвитку, виховання й навчання дітей дошкільного віку. Дошкільний вік – період розвитку дитини від 3 до 6-7 років. У ці роки відбувається подальший фізичний розвиток і вдосконалення інтелектуальних можливостей [3, с. 18].

У процесі краєзнавчо-туристичної діяльності дитина дошкільного віку крок за кроком накопичує знання про свій родовід, свій садок, рідну природу, вулицю, мікрорайон, місто, країну в нерозривному зв'язку з вивченням народної спадщини, звичаїв рідного краю, історії та мови. Так у дитини виховується почуття гордості за свій народ, формується національний світогляд.

Аргументом на користь краєзнавчо-туристичної діяльності є мандрівка – творчий процес, у якому дорослі та діти разом виконують певні завдання. В природних умовах зникає той бар'єр, що існує між

вихователем і вихованцем «у чотирьох стінах». Створюється просто унікальна педагогічна ситуація. Діти не помічають, що їх учать, бо вони співпрацюють з дорослими. Полегшуються і дитячі взаємини.

Кразнавчо-туристська діяльність – це системно організоване життя дітей, у якому рівноцінно представлені всі сфери життєдіяльності людини: і виступає як особливий вид розвивального середовища, спрямований на всебічний та гармонійний розвиток малюків. Існує три компоненти кразнавчо-туристської діяльності: оздоровчий, виховний та пізнавальний, які допомагають розвивати дитину завдяки максимальному використанню природних здатностей [5].

Т. Грицишина визначає цей вид діяльності як інтегрований спосіб навчання та виховання, який забезпечує взаємопроникнення та інтеграцію всіх видів діяльності дошкільників: гри, спілкування, предметно-практичної діяльності, рухової, самостійної, художньої, навчальної, образотворчої, експериментально-дослідницької, мовленнєвої, пізнавальної тощо [1, с. 87].

Основні підходи до запровадження основ туризму у ЗДо розглянуто у працях О. Вілігорського, С. Дудіцької, А. Медвідь, Л. Василевської, Т. Грицишиної, Т. Зав'ялової, Я. Кашуби, Ш. Ковача, Н. Пангелової, Б. Пангелова та ін.

Найбільш поширеною формою організації туризму стосовно дошкільників є пішохідні прогулянки та екскурсії за межі садка. Такі туристичні заходи надають ні з чим незрівнянний ефект оздоровлення, зміцнення дитячого організму, урізноманітнюють рухову активність дітей.

Період старшого дошкільного дитинства є найбільш сприйнятливим щодо проведення зазначеної роботи. у віці 6-7 років закладаються основи духовності дитини, її культурних, патріотичних громадянських орієнтацій. Активно розвивається емоційна сфера, відчуття; основні психічні процеси – у тому числі – пам'ять, мислення. У передшкільному віці малюк зазначає механізми соціалізації, розпочинається процес національної та культурної самоідентифікації. Дитина у даному віці здатна усвідомлювати себе як член суспільства, визначати свою причетність до родини, рідного краю та Батьківщини [2, с. 46].

Великого значення у проведенні фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми відіграють народні рухливі ігри. українські народні рухливі ігри складають важливий компонент народної фізичної культури. Значну їх частину вищезгадані дослідники відносять до так званих відтворювальних, або сюжетних, ігор. Усі відтворювальні народні рухливі ігри мають відбиток особистої творчості дітей, відрізняються різноманітністю сюжетів і є свідченням загальновідомої здатності дітей до спостереження, переймання і відтворення особливостей діяльності дорослих, певних явищ природи тощо [4, с. 34].

З метою експериментального вивчення стану включеності дошкільників до туристично-кразнавчої роботи нами було розроблено відповідні критерії та показники, якими є:

інформаційний критерій – передбачає знання дітей про безпеку під час проведення елементів туризму; знання про особливості місць туристичного перебування – історичні, культурні пам'ятки, природні об'єкти тощо; Знання про норми взаємодії з природою під час туристичних заходів. Оскільки в нашому дослідженні робився акцент на рівні сформованості інформаційно-змістового критерію патріотичної вихованості, набутого засобами художнього кразнавства, то головним об'єктом дослідження стали вихованці старшого дошкільного віку, в яких сформовані не лише знання й уявлення про рідний край, але й практичний досвід взаємодії з об'єктами його історії, культури, природи тощо. Дуже важливим щодо цього визначається також реалізувати одержані знання й позитивне ставлення до навколишнього на практиці. Ми виходили з концепції психологів О. Запорожця і О. Леонтьєва, згідно з якою вагомий виховний вплив на дитину-дошкільника здійснюють ті елементи культури, які дитина здатна не лише зрозуміти, а й в наступному відобразити у своїй практичній і творчій діяльності. Лише у процесі діяльності дитина засвоює культурну спадщину народу, а відтак формується як особистість.

- мотиваційний критерій із наступними показниками – інтерес дітей до туристичних заходів; бажання більше дізнатися про навколишнє (природне, соціальне та предметне довкілля); бажання більше дізнатися про історію та культуру свого краю; бажання безпосереднього спілкування з природою та вчитися виживати в ній. У розробці даного критерію ми спиралися на дані праць науковців В. Лаппо, В. Соловей та ін., які вказують на важливість особистісної спрямованості дитини до участі в різноманітних кразнавчо-туристичних заходах, її бажання пізнати рідний край.

- діяльнісний критерій з такими показниками: навички безпечної поведінки під час туристичних заходів; уміння групової взаємодії під час туризму. Цей критерій визначив для нас технічні можливості

дітей щодо поведження у практичних туристичних заходах, дотримання ними техніки безпеки в життєво складних ситуаціях тощо.

При визначенні критеріїв ми керувались концептуальним положенням про діалектичну єдність інтелектуального й емоційного чинників свідомості. Адже без знань про самобутність рідного краю неможливо сформулювати елементи світогляду дитини. Водночас без емоційного сприйняття, позитивного ставлення та інтересу до рідного краю виникнуть труднощі в опануванні дітьми відповідними знаннями, що складає основу обізнаності про його своєрідність і неповторність. Цим зумовлено виокремлення інформаційного критерію, що визначає опанування уявленнями й знаннями про основні аспекти природи та культури рідного краю тощо.

На основі даних критеріїв та показників у процесі проведення експериментального дослідження (на констатувальному рівні) у двох ЗДО м. Ніжина нами було виявлено три рівні включеності старших дошкільників до туристично-краєзнавчої роботи: достатній, задовільний і незадовільний.

Проведення експериментальної роботи засвідчило невідповідність стану практики закладів дошкільної освіти до організації фізкультурно-оздоровчої та туристично-краєзнавчої роботи з дітьми. Це стосується матеріальної бази садків, зношеністю та обмеженій кількості засобів дитячого туризму; заходи з туризму проводяться, в основному, у формах піших переходів. Практично відсутні форми взаємодії з батьками щодо проведення виїзних форм дитячого (заміського туризму). Усе це потребує розробки та запровадження у практику ЗДО експериментальної програми з підвищення ефективності умов проведення туристично-краєзнавчої роботи зі старшими дошкільниками у закладах дошкільної освіти.

Література:

1. Грицишина Т. І. Маленькі туристи. Краєзнавство і туризм у дошкільному закладі. Київ: Ред. загальнопед. газ., 2004. 128 с.
2. Завьялова Т. П. Дошкольный туризм: проблемы, поиски, решения. Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. 2001. № 2. С. 45-50.
3. Ковач Ш., Дудіцька С. П., Мадяр-Фазекаш Е. О. Організація туристичної діяльності в умовах сучасного закладу освіти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка, соціальна робота. Вип. 26. С. 93-97.
4. Матвієнко С. І., Заплішний І. І. Українські народні рухливі ігри і дошкільному навчальному закладі: навч.-метод. посібник. Ніжин: Вид-во НДУ ім. Миколи Гоголя, 2017. 134 с.
5. Огірко І., Похмурська С. Особливості занять із туризму як засобу фізичного виховання дошкільнят. Фізичне виховання, спорт в культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. праць. Вип. 2. 2008. С. 203-206.

Никитюк М.І.,

викладач захисту Вітчизни.

Харченко О.А.,

викладач іноземних мов.

Вінницький технічний коледж

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕКСТОВОГО КОНТРОЛЮ

The offered article deals with the problem of application of independent kinds of students' work while organizing of test control. The classification of independent work and fundamentals of application of test control are offered for discussion.

В запропонованій статті розглядається проблеми застосування самостійних видів роботи студентів при організації тестового контролю. Пропонується для обговорення класифікація самостійної роботи та основи застосування тестового контролю.

Ключові слова: самостійна робота студентів, тестовий контроль, пізнавальна робота студентів.

Визначення тестового контролю провідним засобом підвищення якості самостійної роботи в розвитку творчих здібностей студентів порушує питання про зміну підходів до її організації.

Традиційна система навчання у вищій школі сформувалася в період, коли найбільш актуальним завданням вважалася передача студентіві максимально можливої суми знань, у зв'язку з чим самостійна робота розглядалася як додаткова ланка процесу навчання.

Відповідно до нових державних освітніх стандартів вищої професійної освіти, збільшується обсяг годин на самостійну роботу студентів. Подібна активізація самостійної роботи студентів вимагає зміни технологій навчання і їхнього методичного забезпечення.

Сучасні тенденції в галузі освіти, орієнтовані на розвиток і саморозвиток особистості студента, актуалізують поняття самостійності у розробці та удосконаленні змісту, форм і методів організації самостійної роботи.

Основними ознаками самостійної роботи прийнято вважати: 1) наявність пізнавальної або практичної задачі, проблемного запитання й особливого часу на їхнє виконання, вирішення; 2) прояв розумової напруги думки студентів для правильного і найкращого виконання тієї або іншої дії; 3) прояв свідомості, самостійності й активності студентів у процесі вирішення поставлених задач; 4) володіння навичками самостійної роботи; 5) здійснення керування і самоврядування самостійною пізнавальною і практичною діяльністю студента.

Ряд публікацій свідчить про те, що в загальну систему організації самостійної роботи здійснюються спроби впровадження тестового контролю як окремо, так і в сполученні з рейтинговою системою оцінки знань, модульного навчання.

В основу застосування тестового контролю для організації самостійної роботи студентів повинна бути покладена діагностична система, що представляє собою упорядковану сукупність взаємозалежних елементів і що включає, відповідно до класифікації педагогічного контролю, попередній, поточний, тематичний, рубіжний, підсумковий і заключний етапи. Відповідно до цього, розрізняють педагогічні тести початкового рівня навченості або вхідні тести, тести для поточного контролю, тематичні тести, рубіжні, підсумкові і заключні, екзаменаційні тести, а також тести залишкових знань.

Вхідне тестування – одна з форм здійснення наступності між середньою і вищою школами в процесі безперервної освіти.

Застосування тематичного, поточного і рубіжного тестового контролю виступає як стимул регулярної самостійної роботи студента протягом усього семестру, вони використовуються для самоконтролю, тому що дозволяють вчасно реагувати на наявні недоліки у знаннях. Між собою вони розрізняються лише обсягом діагностуючого навчального матеріалу.

Підсумкові тести, що часто є одночасно й екзаменаційними, проводяться для оцінки результатів навчання по закінченні навчального курсу.

Зміст підсумкового тесту відбиває зміст усього навчального курсу.

Тести залишкових знань відрізняються від підсумкових термінами проведення й орієнтовані на виявлення знань, що закріпилися, після закінчення якогось терміну після вивчення навчальної дисципліни.

Тестовий контроль знань, як будь-яка інша форма контролю, повинен бути організований на основі наукових принципів. Тестовий контроль як засіб установлення прямого і зворотного зв'язку між викладачем і студентами дозволяє регулярно контролювати, вчасно коректувати і, таким чином, правильно організувати і керувати самостійною роботою студентів. Це свідчить про виконання контролюючої, організуючої, розвиваючої, що орієнтує, методичної, що виховує, діагностичної функцій тестового контролю.

Підвищення результативності самостійної роботи студентів пов'язано насамперед з посиленням поточного контролю за самостійною роботою студентів протягом семестру, а також з удосконаленням контрольних завдань.

Таким чином, самостійна робота є основним засобом організації навчально-пізнавальної діяльності студентів у вищій школі. Вибір тестового контролю як засіб організації самостійної роботи студентів робить необхідним розглянути його сумісність з усіма іншими етапами організації самостійної роботи в їхній скоординованості для досягнення максимально найкращих результатів.

Література:

1. Гришин В.Н. Организация самостоятельной работы студентов в процес се группового взаимодействия: автореф. Дис. ... канд. пед. наук. –Елец.-2000.
2. Казакова А.Г. Организация самостоятельной работы студентов: Метод. Пособие.-М., 2010.
3. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Наук.-метод.посібник. Київ 2015. 192с.

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СЛУЖБИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Особливої актуальності набуває сьогодні проблема позитивного ставлення молодого людини до готовності захисту Вітчизни. Про це свідчить складне соціально-політичне й економічне становище українського суспільства, порушення територіальної цілісності країни, проведення збройних конфліктів у східних регіонах нашої держави. В зв'язку з цим зростає потреба у призові на військову службу до Збройних Сил України та інших військових формувань громадян з високим рівнем підготовленості в освітньому, фізичному, психологічному, соціальному й духовному відношеннях. Із найважливіших обов'язків людини – бути патріотом, готовим до праці та захисту Вітчизни.

Як свідчить багатовіковий досвід, ставлення суспільства до збройних сил визначає морально-психологічний стан військових, а отже, і боєздатність війська. Сприйняття Збройних Сил, як елемента Української держави, певним чином впливає на стабільність суспільства і настрої людей. А отже, імідж Збройних Сил України, як образ в свідомості, що цілеспрямовано формується, є важливим елементом безпеки України.

Педагогічні проблеми готовності студентської молоді до служби в Збройних силах України вивчали В. Івашковський, Г. П'янківський, М. Томчук; підготовку юнаків до служби в Збройних силах України у процесі вивчення предмету «Захист Вітчизни» досліджували Г. Єдинак, Я. Конотопенко, В. Третяков; розвиток прикладної фізичної підготовки у студентів, здорового способу життя розкрили в наукових працях Б. Ведмеденко, О. Дубогай, М. Зубалій, Г. Терещук; формування військово-патріотичних якостей студентської молоді висвітлили в своїх працях А. Артюшенко, А. Злотніков, В. Кузьменко, С. Рашидова.

Сучасний зміст допризовної підготовки вимагає реформування його фізичної складової. Головним напрямом роботи щодо поліпшення якості навчання, перебудови всієї педагогічної діяльності з допризовниками повинна бути переорієнтація характеру військово-патріотичного виховання студентів з формального на дієвий. Недостатня вивченість факторів, що впливають на формування готовності студентів до військової служби, слабка теоретична та методична розробленість системи військово-патріотичного виховання і визначили мету статті «Формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України». На жаль, значна частина студентської молоді сьогодні проявляє недостатню громадянсько-патріотичну, фізичну, соціально-психологічну і військово-професійну готовність до захисту Вітчизни [1, с. 176].

Як свідчить багатовіковий досвід, ставлення суспільства до збройних сил визначає морально-психологічний стан військових, а отже, і боєздатність війська. Сприйняття Збройних Сил, як елемента Української держави, певним чином впливає на стабільність суспільства і настрої людей. А отже, імідж Збройних Сил України, як образ в свідомості, що цілеспрямовано формується, є важливим елементом безпеки України.

На сучасному етапі розвитку суспільства на формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України активно впливають фактори, які діють на всіх рівнях і напрямках розвитку суспільства і його інститутів. Вони об'єктивно проявляються як причини, що звужують сферу цілеспрямованого формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України [2, с. 52]:

- системна криза, що охопила всі сфери функціонування суспільства, яка проявляється в девальвації соціальних цінностей, таких як патріотизм;
- падіння соціального, економічного статусу молоді, що супроводжується посиленням її духовної кризи, відхиленням психічного і фізичного здоров'я від норми;
- антиармійські кампанії, що проводяться багатьма засобами масової інформації, що свідомо підбивають довіру до Збройних Сил України;
- невирішеність проблеми статусу осіб, що приймали участь у збройних конфліктах ХХ століття;
- фактична ліквідація матеріально-технічної бази початкової військової підготовки в загальноосвітніх закладах, що сприяло падінню авторитета армії в очах майбутніх потенціальних призовників;
- недостатня фізична підготовка молоді.

У формуванні в студентів позитивного ставлення до військової служби у лавах Збройних Сил України велике значення мають їх емоційні переживання. Формування ж позитивних емоцій у старших підлітків перебуває у прямій залежності від конкретних умов організації навчального процесу, позакласної та позашкільної роботи. За умов умілої, методично правильно організації фізичного навантаження у старших підлітків створюються оптимальні емоційні стани, які позитивно впливають на процес формування патріотичних якостей. Необхідно забезпечувати почуття емоційної задоволеності в процесі позакласної роботи – організації військово-оборонних гуртків, проведення краснавчо-туристських походів по місцях бойової і трудової слави дідів, воєнізованих ігор, створення в коледжах та інших освітніх закладах музеїв і куточків бойової слави, проведення зустрічей з ветеранами та учасниками Великої Вітчизняної війни.

Найефективнішими засобами формування емоційної сфери старших підлітків у процесі формування позитивного ставлення до військової служби є проведення роботи по ознайомленню студентів з бойовими подвигами, здійсненими українським народом у роки війни, з історією і славними традиціями нашої армії. Нагальною потребою сьогодення є реконструкція етнічної моделі патріотичного і його складової – військово-патріотичного виховання; необхідно виявити при цьому засоби фізичної культури і спорту (фізичні вправи, природні та гігієнічні фактори); прослідкувати їх використання в умовах реформування освіти відповідно до потреб і запитів суспільного життя в сучасній Україні. Культ фізичного самовдосконалення українського козацтва є яскравим національним надбанням та історичним феноменом українського фізичного виховання і має стати основою здорового способу життя у молоді [2, с. 84].

Складовим змістом сучасної фізичної підготовки майбутніх захисників Вітчизни серед студентів у процесі їх допризовної підготовки є тенденція до формування студентами свого «Я» засобами особистісно-зорієнтованої спрямованості на підвищення мотивації до зміцнення власного здоров'я, фізичного самовдосконалення та тіловиховання на основі військово-козацьких традицій українського народу.

Формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України в процесі позакласної роботи з фізичної культури доцільно здійснювати за наступними принципами [3, с. 736]:

Духовно-моральний – усвідомлення особистістю вищих цінностей, ідеалів і орієнтирів, соціально значущих процесів і явищ реального життя, здатність керуватися ними як визначаючими принципами, позицій в практичній діяльності і поведінці. Воно вміщує розвиток високої культури і освіченості, усвідомлення ідеї, в ім'я якої проявляється готовність до гідного служіння Батьківщині, формування високоморальних, професійно-етичних норм поведінки, відповідальності і колективізму.

Історичний – пізнання наших корінь, усвідомлення неповторності Батьківщини, її судби, причетність до діянь предків, сучасного покоління і історичної відповідальності за те, що відбувається в суспільстві і державі.

Політико-правовий – формування глибокого розуміння конституційного і військового обов'язку, політичних і правових подій і процесів в суспільстві і державі.

Патріотичний – виховання важливих духовно-моральних і культурно-історичних цінностей, що віддзеркалюють специфіку формування і розвитку нашого суспільства і держави, національної самосвідомості.

Виконання вимог цих принципів покликано забезпечити створення системи формування у студентів позитивного ставлення до служби у Збройних Силах, яка дозволяє реалізувати цілі і завдання наступного змісту.

По-перше, сформувати розуміння цінності фізичного здоров'я і досконалості та їх необхідності для військової служби.

По-друге, закласти духовно-моральні основи у молоді, які необхідні для їх підготовки до військової служби.

По-третє, створення такої системи дозволить реалізувати цілеспрямовану політику, продуктивну практику і умов з підготовки молоді до військової служби.

Висновки. Отже, одним із завдань військово-патріотичного виховання є формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України. Створення результативного іміджу Збройних Сил України в середовищі молоді дозволить реалізувати розв'язання низки внутрішніх (психологічний захист, почуття впевненості у власних силах, підвищення мотивації до військової служби) і зовнішніх (попередження ухилів від призиву на військову службу, підтримка діяльності армії населенням) проблем українського суспільства. Вивчення сучасного стану патріотичної і фізичної підготовки молоді, виявлення соціально-психологічних особливостей – є умовою ефективної діяльності з формування у студентів позитивного ставлення до служби у Збройних Силах України.

Література

1. Гончаренко О.С. Аналіз суперечностей формування позитивного іміджу армії в молоді. Слов'янськ: СДПУ, 2010. – с. 50-54.
2. Гончаренко О.С. Історичний досвід військово-патріотичного виховання молоді і сучасність. Луганськ: Вид-во «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2010. – с. 215–223.
3. Мисак Б. Формування військово-патріотичної готовності молоді до захисту Вітчизни. Івано-Франківськ, 2009. – № 15/16. – с. 735–738.

*Потороча С.Л.,
вихователь закладу дошкільної освіти
№25 «Зірочка» м. Ніжина Чернігівської області*

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ РАНЬОГО ВІКУ

Серед пріоритетних освітніх завдань нині виділено необхідність забезпечення емоційного благополуччя дитини, розвиток її позитивного самовідчуття, що обумовлює необхідність створення освітнього середовища, яке сприяє емоційно-ціннісному, соціально-особистісному, пізнавальному, естетичному розвитку дитини і збереження її індивідуальності. На виняткове значення для виховання емоцій як центрального фактору психологічного розвитку та адаптації дітей у суспільстві вказували такі вітчизняні та зарубіжні психологи та педагоги, як А. Валлон, Л. Виготський, У. Джемс, В. Зеньковський, О. Кононко, Т. Пророженко, С. Рубінштейн, К. Ушинський, М. Гофман, Е. Еріксон та інші вчені. Виникаючи в результаті зіткнення з новими сторонами дійсності, емоції справляють стимулюючий вплив на формування психічних процесів, підвищення фізіологічної життєдіяльності організму та психічної активності, сприяють розвитку креативності дітей.

Виховання емоцій зберігає своє провідне значення протягом усього періоду дошкільного дитинства. Однак найбільш чутливим для розвитку емоційної сфери дитини є ранній вік, так як саме в цей період найбільш інтенсивно формується його психіка, закладаються основні особистісні освіти і когнітивні характеристики, сприйняття навколишнього носить безпосередній емоційний характер. Аналіз рекомендацій та програм дошкільної освіти дозволив зробити висновок про те, що емоційна сторона розвитку дитини усвідомлюється їхніми авторами, але не є домінуючою в організації життєдіяльності дітей раннього віку.

Кожен вік характеризується особливими та неповторними взаємовідносинами між дитиною та навколишнім світом, які реалізуються в різних формах її життєдіяльності, перш за все – через провідну діяльність та спілкування з іншими людьми.

Ранній вік – це єдина і багатогранна система новоутворень, яка є базовим етапом формування особистості в соціумі. Перші три роки життя дуже важливі для наступного розвитку дитини, адже саме в цей період діти вчаться тому, що будуть використовувати впродовж всього життя. М. Щелованов відмічав, що те, чого не зможе набути дитина у ранньому дитинстві, залишається недоліком надовго у наступних періодах, а інколи і на все життя [83]. Значущість періоду раннього дитинства для формування нервово-психічної сфери людини не викликає сумніву і підтверджується численними дослідженнями.

У вітчизняній психології проблема емоційного розвитку дитини отримала своє теоретичне висвітлення в руслі ідей Л. Виготського про соціальний характер психіки дитини, а також у теорії діяльності (О. Леонтьєв, В. Давидов, Л. Божович, Д. Ельконін та ін.). Психолого-педагогічні особливості розвитку дітей раннього віку вивчали Л. Виготський, Л. Галігузова, Л. Журба, О. Запорожець, Д. Ельконін, М. Лісіна, С. Мещерякова, В. Мухіна, Ж. Піаже, М. Щелованов та ін.

Період від одного до трьох років – особливий: окреслюються контури майбутньої особистості, стають помітними досягнення та упущення першого року життя. Впродовж цих двох років фізичний, психічний і соціальний розвиток дитини відбувається інтенсивніше, ніж у будь-який інший період життя людини. Новонародженість навчає дитину дивитись, слухати. Дитина починає володіти тілом, керувати його рухами. У ранньому віці дитина вже не безпомічна, вона досить активна в своїх діях і в спілкуванні з дорослими. Передісторія психічного розвитку тепер поступається місцем його справжній історії [4, с. 5].

Головними досягненнями *раннього дитинства*, які визначають розвиток психіки дитини, є: оволодіння прямоходінням; вдосконалення предметної діяльності; оволодіння мовленням як засобом спілкування; збагачення сенсорного досвіду; поліпшення орієнтації в оточуючій дійсності; формування основ моральної поведінки.

Ці досягнення проявляються в тілесній активності, координованості рухів і дій, в бурхливому розвитку мовлення, уяви, мислення, пам'яті, у відчутті себе джерелом уяви та волі, виділенні власного «Я», а також у появі так званого відчуття особистості. Дитина оволодіває активним мовленням, інтенсивно розвивається її розуміння, удосконалюється лексико-граматична структура. Розвиток дитини перебуває в прямій залежності від того як реалізуються її можливості у предметно-практичній діяльності, що є важливою передумовою формування майбутніх здібностей і задатків.

Розкриємо більш детально відмінні особливості психіки дитини у ранньому віці, які значною мірою обумовлені особливим характером її відношення до навколишньої дійсності та виявляються в поведінці малюка. На думку Л. Галігузової, С. Мещерякової, головні передумови спілкування дитини з дорослим – спільні практичні дії, обумовлені місцем та часом. Це спілкування стосовно періоду раннього дитинства має назву ситуативно-ділового. Зміна форм її спілкування з дорослими, що виникає внаслідок входження в світ постійних предметів і оволодінням предметною діяльністю має вирішальне значення для розвитку дитини в ранньому віці [1, с. 23].

Саме в предметній діяльності через спілкування з дорослими створюється основа для засвоєння значень слів і зв'язок їх з образами предметів та уявлень про оточуючий світ. Численні дослідження показали, що трьохрічна дитина психологічно входить в світ постійних речей, вміє користуватись багатьма предметами побуту, вона здатна до самообслуговування. Вчиться наслідувати дії значущих для неї дорослих, вправляється в умінні використовувати предмети за призначенням, вміло здійснює перенесення дії з одного предмета на інший (на іграшки, предмети-замінники), з'являються елементарні форми планування дій. Дитина активно вступає у взаємовідносини з оточуючими людьми, спілкується з дорослими і дітьми за допомогою мовлення, виконує елементарні правила поведінки [2].

А. Ільїн вказує на соціальний аспект предметної діяльності дітей, яка визначається під впливом спільних з дорослим дій. Предметна діяльність багато в чому визначає зміст спілкування дитини з дорослим, у рамках цієї діяльності виникає її новий різновид – процесуальна гра [3, с. 12].

Предметна діяльність сприяє розвитку особистості дитини, опосередковує її відношення до навколишнього предметного та соціального світу та до самого себе; сприяє розвитку пізнавальних інтересів та базових якостей особистості, як-от: самостійність, цілеспрямованість, допитливість.

Опануванню дитиною предметної діяльності сприяє створення відповідних умов, перш за все – відповідного предметно-розвивального середовища. З другого року життя дорослий має розширювати коло предметів та іграшок, які опановує дитина в своїй діяльності, що вимагає від предметного середовища змінності, динамічності та наповненості. Надалі опанування дитиною різноманітних предметів буде все більш потребувати спілкування з дорослим й визначить необхідність встановлення характеру спілкування, перш за все – в його емоційному визначенні. В усвідомленні почуттів чималу роль відіграє *діяльність*.

Емоція взагалі зароджується з співвідношення (позитивного або негативного) результатів дії до потреби, яка є його мотивом. Взаємозв'язок емоцій і діяльності двосторонній: діяльність сама по собі супроводжується якимись почуттями, з іншого боку, емоційний стан може мобілізувати людини на діяльність. Дуже важливим є переживання задоволення від діяльності, в одних випадках воно пов'язане з її ходом, в інших – з результатом (досягненням мети) [6].

Визначаючи динаміку емоційного досвіду дитини раннього віку, зазначимо, що на 3-му році життя вона ще визначає високу емоційність і плинність емоцій. Проте, поступово малюк стає більш врівноваженим. Завдяки набутим умінням розпізнавати настрій дорослих людей, дворічна дитина починає розрізняти емоційний стан та настрій як дорослих, так і однолітків, вчиться виявляти співчуття. Такий стан емоційного розвитку дитини позначається на опануванні нею перших кроків взаємодії з ровесниками під час перебування в дошкільному закладі. Емоційний стан дитини 2-3-х років визначається тим, що вона свідомо може втриматися від капризувань, проявів негативізмів, плачу. Дитина вчиться підпорядковувати свою поведінку вимогам дорослого, почуття провини та мотору виникають у неї лише після визнання дорослим фактів порушення поведінки [5, с. 41].

Література:

1. Галигузова Л. М. Педагогика детей раннего возраста : учеб. пособие для студентов вузов / Л. М. Галигузова, С. Ю. Мешерякова. – М. : Владос, 2007. – 301 с.
2. Емоційний розвиток дитини / уряд. С. Максименко та ін. – К. : ГЛАВНИК, 2004. – 112 с. (Психологічний інструментарій).
3. Ильин А. В. Развитие нормативных предметных действий у детей раннего возраста : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.13 / Ильин А. В. – М., 2004. – 172 с.
4. Кочерга О. Психологія дітей 1-3 років / Олександр Кочерга. – К. : Вид. дім «Шкільний світ», 2006. – 127 с.
5. Максимова Л. А. Педагогические условия создания эмоционально развивающей среды в группах детей раннего возраста : дисс. ... канд. пед. наук : спец.: 13.00.07 «Теория и методика дошкольного образования» / Максимова Людмила Александровна. – Екатеринбург, 2007. – 178 с.
6. Матвієнко С. І. Актуальні проблеми розвитку дитини раннього віку : навч.-метод. посібн. / С. І. Матвієнко. – Ніжин, НДУ ім. М.Гоголя, 2015. – 75 с.

Присяжнюк Т.,

спеціаліст I категорії

Могилів-Подільського монтажно-економічного коледжу

РОЛЬ ПРОЄКТІВ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ У ФОРМУВАННІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОГО СПЕЦІАЛІСТА ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Щороку кількість учених з різними науковими ступенями знижується через те, що молодь не бажає займатись наукою, а старші науковці з часом полишають роботу. За даними управління статистики починаючи з 1995 року в Україні налічувалось 305 організацій які виконують наукові розробки, в тому числі 52195 самих науковців, дані на 2015р. - 305 організацій та 30315 науковців[1] (державні статистичні спостереження щодо кількості докторів та кандидатів наук в економіці України скасовані з 2015 року), звичайно хотілося б вірити у краще, що за 4,5 роки ситуація покращилась, але невідкупна динаміка свідчить про інше.

За прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України, до 2031 року населення України скоротиться до 39,5 мільйонів осіб. І справа не лише у високій смертності – українці продовжують залишати країну в пошуках кращого життя. Крім того ООН опублікувала доповідь, згідно з даними якої, кількість мігрантів з України з 2015-го до 2019 року зростає приблизно на 200 тисяч осіб[3]. Також є неофіційні підрахунки щодо 4 мільйонів українців, які є трудовими мігрантами. Міністром соціальної політики було озвучена інша кількість українських трудових мігрантів: на постійній основі за кордоном перебуває – 3 мільйони 200 тисяч громадян України. Водночас, ця цифра є постійною, але не стаюю. Оскільки ці 3 мільйони 200 тисяч чоловік – різні люди: серед них є ті, хто живе там постійно, а є ті, котрі приїжджають і від'їжджають. І в цьому рухливому міграційному процесі беруть участь у середньому від 7 до 9 мільйонів чоловік на рік. Не важко знайти точки дотику між цими фактами та кількістю наукових кадрів, але все ж надія на патріотично настроєну молодь є.

Існуюча практика підготовки фахівців економічних спеціальностей призводить до цікавої ситуації, при якій ринок праці ніби заповнений дипломованими спеціалістами, але їх конкурентоспроможність на досить низькому рівні і не в змозі задовольнити потреби суспільства.

Іноді важко знайти об'єктивну мотивацію студентів, які досить проінформовані про ситуацію на ринку праці та про трудову міграцію, для роботи над основним матеріалом та самостійною роботою, участь у конкурсах та олімпіадах взагалі видається несприятливим завданням. Питання стоїть саме в мотивації почати це робити і основне питання, на яке має дати відповідь кожен здобувач освіти – «для чого?» Знайти відповідь хто з молодих вчених зробив прорив в економіці – досить важко. Але не важко одразу ж навести приклад лауреатів Нобелівської премії з економіки, який можна знайти у відкритому доступі, так, за 2019р це Абхіджит Банерджі, Естер Дюфлю, Майкл Кремер «За експериментальний підхід до боротьби з бідністю»[1] - актуальне питання не лише для зацікавлених в галузі економіки, а й

пересічному громадянину. Можливо саме з цього потрібно розпочати, а для теперішнього покоління, яке здобуває економічну освіту, краще сформувати факт - 9 мільйонів шведських крон – 926 тис. доларів на три науковці, в середньому по 308600 на особу, - колосальний приклад винагороди за інтелектуальну працю людини. З майбутніми економістами потрібно розмовляти їхньою фінансовою мовою і розглядати факти вартості інтелектуальних послуг, що реалізуються в світі.

Майбутній фахівець в галузі економіки повинен мати глибокі теоретичні знання й практичні навички та обов'язковою умовою сьогодення є динамічність, як здатність до удосконалення та змін відповідно до зміни законодавства.

В допомогу для виховання динамічності повинна бути систематична робота над вдосконалення практичної діяльності. Основними етапами, які проводяться з майбутніми економістами стають наступні:

- глибокі теоретичні знання
- практичні навички;
- розв'язання практичних завдань підвищеної складності;
- індивідуальні роботи над проєктами.

Такі етапи використовуються при вивченні дисципліни «Податкова система» для майбутніх спеціалістів з обліку і оподаткування, а також фінансів. На заняттях здобувачі отримують теоретичні знання та практичні навички, а напрямок руху до більш глибокого пошуку дають задачі підвищеної складності та теми індивідуальних проєктів, які заставляють здобувача цікавитись не розважальною складовою свого життя, а пошуком офіційних та неофіційних матеріалів щодо обраної теми. Робота над проєктом триває в середньому від семестру до двох, якщо тема не потребує результатів завершення податкового року, проєкт може бути захищений в першому семестрі, якщо ж робота потребує глибокої оцінки нових даних, наприклад 2020 року, проєкт захищається після лютого. Що саме важливо, саме річні роботи є більш глобальними та практично-обґрунтованими.

Вкінці роботи над проєктом здобувач повинен отримати винагороду за пророблену роботу в якості додаткових балів або виступу перед зацікавленою публікою можливих інвесторів або роботодавців. Лише тоді здобувач отримає задоволення і визнання від проробленої роботи і в нього буде бажання рухатись далі.

Така систематична робота дає результат – готового до змін в законодавстві майбутнього економіста, який буде знати що чим вищий рівень інтелектуальної праці, тим більшу винагороду він отримає.

Література

1. <https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/2019/summary/>
2. <http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=449&lang=1>
3. <https://www.slovoidilo.ua/2019/09/19/novyna/suspilstvo/ukrayina-opustylasya-svitovomu-rejtnhu-kilkisty-mihrantiv>

Пришляк Марія Володимирівна
викладач кафедри іноземних мов

Національний університет «Львівська політехніка»

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «E-LEARNING» В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій зумовлює необхідність усе більш широкого використання електронних ресурсів і різних засобів інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання з метою мотивації студентів закладів вищої освіти до безперервного отримання знань. Традиційні методи та форми навчання поступаються місцем новим засобам і технологіям

навчання, які здатні підвищити результативність навчального процесу в умовах збільшення обсягів навчальної інформації і це спонукає вищі навчальні заклади впроваджувати нові форми навчання, зокрема застосовувати технологію електронного навчання E-learning, яка є рушійною силою в багатьох галузях і необхідною умовою розвитку сучасного суспільства.

Вперше в професійній сфері термін E-learning (електронне навчання) було використано в жовтні 1999 року в Лос-Анджелесі на семінарі CBT Systems. За визначенням фахівців ЮНЕСКО: «E-learning – це навчання за допомогою Інтернет і мультимедіа». Інші спеціалісти пояснюють цей термін, як систему навчання, за допомогою інформаційних та електронних технологій і порівнюють його з дистанційним навчанням, навчанням з застосуванням комп'ютерів, мережевим навчанням, віртуальним навчанням, мультимедійним навчанням, мобільним навчанням [2]. У вузькому сенсі під електронним навчанням розуміють форму організованого навчання у закладах освіти, яке не передбачає особистого контакту, а базується виключно на контактах за допомогою інформаційно-комунікативних і телекомунікаційних технологій [1, с. 214].

Ключовими перевагами навчання з використанням технологій E-learning у порівнянні з традиційними формами навчання є:

1. гнучкість – студент самостійно обирає тривалість і послідовність вивчення теми, адаптуючи таким чином процес навчання під свої можливості
2. свобода доступу – студент має відкритий доступ через мережу Інтернет до електронних курсів, підручників, завдань у будь-який час і з будь-якого місця;
3. можливість навчатися за індивідуальним планом відповідно до власних потреб і можливостей;
4. можливість дистанційної консультації з викладачем у процесі виконання завдання;
5. об'єктивна і незалежна від викладача методика оцінки знань, набутих у процесі навчання – технологія e-learning дозволяє виставляти чіткі критерії, за якими оцінюються знання, отримані в процесі навчання;
6. необхідність реформування систем навчання у відповідність до вимог інформаційного суспільства – підвищення продуктивності праці, прозорість та гнучкість освітніх процесів;
7. цільова економія витрат на навчально-методичне забезпечення, що є актуальною ознакою системи e-learning;
8. покращення якості навчального процесу завдяки активізації творчого потенціалу студентів;
9. швидка передача інформації та знань;
10. підвищення інтересу до навчання в цілому;
11. для викладачів така форма навчання перш за все означає появу додаткової можливості подати матеріал студентам, тобто фактично з'являється можливість при тому ж навантаженні навчати більшу кількість студентів.

Однак, незважаючи на досить великий перелік позитивних якостей електронного навчання, невисокий рівень комп'ютеризації системи освіти, низьке освоєння навчальними закладами інформаційних технологій, не сформованість національного освітнього простору в Web-середовищі не дають можливості в даний час повністю реалізувати значні потенційні переваги електронного навчання в освітньому процесі вищої школи [3]. Тому, для реального впровадження електронного навчання у вітчизняну освіту потрібно, перш за все, осмислити на державному рівні, органами управління освітою, керівництвом та професорсько-викладацьким складом навчальних закладів, доцільність, необхідність та можливість впровадження електронного навчання у навчальний процес; створювати робочі групи кваліфікованих спеціалістів для розробки інформаційних навчальних систем; підвищувати кваліфікації викладачів щодо володіння інформаційно-комунікаційними технологіями.

Таким чином, використання технології «E-learning» в освітньому процесі вищої школи дозволяє змінити суть освіти, підвищити мобільність та креативність навчальних планів та програм, надає студентам величезний простір для самостійної діяльності, формує у них здатності до самоосвіти, самоінформування, тобто вміння отримувати необхідну інформацію та працювати з нею. Однак, для того, щоб забезпечити швидке освоєння та користування технологією «E-learning» у вітчизняній освіті потрібно активно вдосконалювати та реформувати систему навчання та рівень кваліфікації викладачів у володінні інформаційно-комунікаційними технологіями.

Література:

1. Гаманюк В. E-Learning, M-Learning, Blended Learning і дистанційне навчання у системі іншомовної освіти Німеччини / В. Гаманюк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – Львів, 2012. – № 2. – С. 211–220.
2. Електронне навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B5_%D0%B%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F

3. Проблеми впровадження дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://edu.minfin.gov.ua/LearningProcess/RemoteEducation/Pages/Проблеми-впровадження-дистанційної-освіти-вУкраїні.aspx>.

4. Семеновских Т.В. Концептуальные аспекты применения технологий E-Learning обучения в вузовской среде [Электронный ресурс] / Т.В. Семеновских. – Режим доступа: <http://www.sworld.com.ua/simpoz5/21.pdf>

5. Трякіна О.О. Електронне навчання (E-Learning): нові тенденції розвитку в процесі самоосвіти [Електронний ресурс] / О.О. Трякіна. – Режим доступу: http://bo0k.net/index.php?b_id=8085&chapter=1&p=chapter

Скрипнікова Валерія Олегівна,

Ад'юнкт першого курсу кафедри суспільних наук

Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського

МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ І СУЧАСНА ОСВІТА

В умовах сучасних цивілізаційних процесів, творення інноваційного суспільства, поглиблення стратегічного партнерства України з НАТО, поширення та розвиток міжнародних контактів, які передбачають інтенсивну міжкультурну взаємодію, європейський та світовий вектор зовнішньополітичної діяльності України, зумовлюють інтерес до поглиблення міжкультурного діалогу, міжкультурної взаємодії, до комунікації в науковій і практичній галузі, військовій сфері та в системі сучасної освіти, пріоритетного значення набуває розвиток освіти і культури.

Це зумовлено передусім тим, що в епоху глобальних зрушень, назріла потреба в людині з новим типом мислення, спроможної не просто використовувати, а успішно і творчо реалізовувати свій потенціал. Основою професійної освіти офіцера XXI століття постає культурологічна, соціально-комунікативна, психологічна та професійно-прикладна домінанта виховання особистості офіцера, що зумовлена складним характером професійних завдань, спрямованих на розвиток міжкультурної компетентності. Глобалізаційні процеси сучасного світу детермінують розвиток професійних функцій, та визначають потребу в розширенні не тільки професійних контактів, а й міжнародної комунікації, взаємодії і співпраці.

Вивчення сучасної психолого-педагогічної літератури дає підстави констатувати посилення зв'язку освіти та культури, а зростання уваги до культурологічних проблем освіти й виховання виступає не перше місце.

Протягом останніх років в усьому світі, в Україні зокрема відбувається формування вимог до змісту та результату загальної та вищої професійної освіти, що будуються на основі категорій компетентностей, які складають основу компетентнісного підходу, та являється базовим у психолого-педагогічній науці та вважається нормативним підходом до результатів сучасної професійної підготовки в міжнародній системі освіти. Інтерес європейських країн та міжнародних організацій (ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Рада Європи) до проблем розвитку компетентнісної орієнтації освіти та інтеграцію України у всесвітній науковий та освітній простір, говорить про те, що компетентнісний підхід до професійної освіти виступає парадигмою сучасної освіти. Тому, можна стверджувати, що саме набуття міжкультурної компетентності є засобом досягнення успіху під час виконання своїх професійних обов'язків в процесі міжкультурної взаємодії.

Зважаючи на зазначений пункт 4.3 Білої книги Ради Європи з міжкультурного діалогу (White Paper on Intercultural Dialogue), в якому визначено вивчення і викладання міжкультурних знань, та зазначено, що навички, які потрібні для міжкультурного діалогу є такими, що здобуваються протягом життя, робимо висновок, що набуття міжкультурної компетентності виступає основою подолання етнічних, мовленнєвих, культурних бар'єрів в процесі міжкультурного діалогу, роботи об'єднаних штабів, на ділових переговорах, міжнародних презентаціях, конференціях, брифінгів, виставок тощо, все це виступає фактором, що обумовлює розвиток міжкультурної компетентності, як складової професійної компетентності. Для ефективного набуття та розвитку всіх базових складових міжкультурної компетентності, комунікаторам потрібні: соціокультурні знання, комунікативні навички, вміння та мовленнєві знання.

Отже, актуальність підготовки майбутніх магістрів військового управління, які готові до ефективного діалогу культур у сфері міжкультурної комунікації створює функціональні та стратегічні умови, для спрямування сучасної педагогічної науки на пошук та дослідження ефективних шляхів, форм та методів

формування та розвитку міжкультурної компетентності та осучаснення змісту вищої освіти з метою поступової та органічної інтеграції національної системи освіти у європейський та світовий освітній простір. Володіння міжкультурною компетентністю на сучасному етапі є найважливішою компетентністю, для майбутніх магістрів військового управління, що виконують свої обов'язки під час міжкультурної взаємодії або задіяні на міжнародному рівні.

Отже, враховуючи інтерес до розвитку міжнародної взаємодії, та теоретичне дослідження напрямку діяльності європейських організацій, діяльності України у світовому просторі у сфері науки і освіти, зазначимо, що відбувається процес переосмислення сутності як своєї національної ідентичності, так і культурної ідентичності партнерів з якими встановлюються міжкультурні зв'язки. Відповідно виникає потреба набуття професійних знань, умінь та навичок в умовах полікультурності, міжкультурної взаємодії, що вимагає розвитку міжкультурної компетентності, та виявляється актуальною потребою сьогодення.

Таким чином, перспективним напрямом для подальших досліджень проблемного питання розвитку міжкультурної компетентності майбутніх магістрів військового управління є вивчення зарубіжного досвіду розвитку, розроблення теоретичних положень, щодо методів та шляхів удосконалення навичок міжкультурної компетентності, а також експериментальна перевірка педагогічних умов набуття досліджуваної якості майбутніх магістрів військового управління

Література:

1. Вітченко А.О. Осьодло В.І. Розвиток системи вищої військової освіти України в контексті сучасних трансформаційних змін // Наука і оборона, 2019. № 2. с.44– 50. DOI 10.33099/2618-2614-2019-7-2-44-50
2. Равен Дж. Компетентність в современном обществе: выявление, развитие, реализация./пер. С англ.-Москва. Когито-Центр, 2002.
3. White Paper on Intercultural Dialogue [Electronicresource]:[Website].-Council of Europe. Mode of access: http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/WhitePaper_InterculturalDialogue_2_en.asp#P71_5982 (viewed on May12 2014). – Title from the screen.
4. Садохин А.П. Межкультурная компетентность: понятие, структура, пути формирования./Социальные коммуникации. Журнал социологии и социальной антропологии. /Садохин А.П. / Том X.№1-2007.
5. Новикова О.С. Межкультурная компетентность в глобализирующемся мире [Электронный ресурс] / О.С. Новикова. – Режим доступа : <http://www.bazaluk.com/conference/193/comments.html>.
6. Pavel Boski Kulturowe ramyzacho wanspolecznych, Naukowe PWN, 2019.

Сухомлінова Ю.В.,

*вчитель інформатики вищої категорії
Мелітопольської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 20*

ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНФОРМАТИКИ У НУШ

У час новітніх технологій важливо навчити дитину шукати, опрацьовувати та використовувати великий обсяг інформації за короткий інтервал часу. Пропоную розглянути спосіб використання ментальних карт.

Ментальні карти (карти розуму, карти знань, інтелект-карти, схеми мислення, мапи думок, мапи розуму, майнд-мапс) широко застосовуються у навчанні, оскільки вони дозволяють легко систематизувати навіть найскладнішу інформацію [2]. Саме тому їх використання на уроках є актуальним та доцільним рішенням.

Створення учнями ментальних карт активізує розумову активність головного мозку: яскраве, образне відтворення елементів карти спонукає до творчого мислення, а структурне відображення, у свою чергу, задіє логічне. Тому пропоную декілька ідей, які допоможуть вам навчити школярів застосовувати цей дієвий інструмент у навчанні та у повсякденному житті.

1. Дітям молодшого шкільного віку цікавіше працювати з інтерактивними елементами. Тому, розробляючи разом із ними інтелект-карти, варто не лише малювати та маркувати кольором, але й застосовувати об'ємні елементи або такі, що видають різноманітні звуки. Це дозволить підключити

тактильний і слуховий канали сприйняття інформації та сприятиме кращому засвоєнню і запам'ятовуванню матеріалу теми.

Наприклад, якщо тема уроку «Види інформації за способом сприйняття», запропонуйте дітям зазначити на карті:

- яким способом можна отримати інформацію;
- навести приклади отримання інформації;
- які органи чуття людини задіяні в отриманні інформації;
- які бувають види інформації за способом сприйняття;

Карта відіграватиме роль яскравої тематичної шпаргалки, створеної на основі особистих асоціацій кожного учня. А маленькі картинки з зображенням органів чуття людини допоможуть запам'ятати матеріал про способи сприйняття інформації.

2. Ефективно засвоювати знання допомагає урок-змагання. Цікавою стане вікторина, де командам потрібно реагувати на запитання, якомога швидше вимальовуючи на інтелект-карті нову ланку з відповіддю.

3. Під час проведення уроку-гри ментальна карта може застосовуватися як ігрове поле, яке заповнюється протягом заняття. Фішками слугуватимуть кольорові магніти, які легко пересувати на дошці.

Учитель окреслює ключове поняття та малює його маркерами у центрі дошки [3]. Завдання дітей – додавати нові характеристики, пов'язані між собою та з ключовим поняттям. Хід гри простий: учні кидають кубик та домальовують до основного поняття додаткові. Кількість додаткових понять залежить від кількості цятко, які випали на кубіку.

Тобто, якщо тема карти – «Об'єкти», наступним ланцюжком будуть типи об'єктів (і знову розгалуження на типи, групи, дії, властивості). Така наочна і логічна демонстрація матеріалу допоможе учням ефективно засвоїти потрібну інформацію.

Можна використати інтелект-карту і як завдання для квесту, який необхідно пройти у довільному порядку. Тематично стилізувавши карту, вчитель утворює асоціативний ряд від основного поняття та малює нові гілки з ключовими словами, де закодовані завдання для учасників команд. Саме цікавість стимулює дітей до відкриття нових знань.

4. Не обійтися без ментальної карти і там, де планується урок-казка, адже саме використання кольорових зображень розвиває уяву – незамінного помічника учнів у опануванні матеріалу. Наприклад, інтегруємо уроки інформатики та читання. Діти малюють ментальну карту про улюбленого книжкового героя за допомогою спеціального сервісу, вчитель слідує за логікою та структурою побудови кожної роботи, а потім, ґрунтуючись на даних, які зазначив учень, пропонує класу скласти казку.

Інтегрований урок із казковим сюжетом дозволяє дітям робити логічні висновки, запам'ятовувати теорію, а інтелект-карта допомагає підтримувати інтерес, не втрачаючи уваги.

5. Якщо вчитель планує урок-подорож, то ментальна карта може зобразити маршрут, який потрібно пройти юним мандрівникам. Наприклад, на уроках інформатики можна запропонувати мандрівку Інтернетом, вивчаючи правила безпечного користування ним.

6. Урок-конкурс на найкращу інтелект-карту можна провести при вивченні будь-які теми курсу інформатики. Журі оцінює, чи достатньо зрозуміло та розгорнуто представлена інформація на малюнку, чи не втрачені логічні зв'язки між компонентами [1]. Учні згадуватимуть не лише засвоєний матеріал, але й сам шлях його вивчення. А якщо наприкінці уроку діти вирішать обмінятися картами, то кожен отримає ще й приємний сувенір.

Ментальна карта може стати дієюю альтернативою конспекту на уроках засвоєння знань, покроковим планом чи презентацією під час їх практичного застосування; тезовим окресленням основних положень для систематизації навчального матеріалу. Застосовуючи цей інструмент на уроках, я створюю умови для ефективного запам'ятовування інформації і навчаю учнів аналізувати і систематизувати будь-які дані.

Тож ментальна карта, як інноваційна освітня технологія відкриває доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, надає абсолютно нові можливості для творчості, дає змогу реалізовувати принципово нові форми і методи навчання.

Література:

1. Навчально-методичний посібник “Нова українська школа: використання інформаційно-комунікаційних технологій у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти” / Олена Антонова – Київ : Генеза, 2019. – 96 с.
2. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / М. Кірик, Л. Данилова. – Львів : Світ, 2019. – 136 с.
3. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. H. M. Bibik. – Київ : Літера ЛТД, 2019. – 208 с.

Фенюк В.Е.,

студентка групи 21 шк ск,

науковий керівник: старший викладач математики Корнелюк В.О.

Луцький педагогічний коледж

ВИБІР ЗАВДАНЬ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ДРОБУ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Згідно з навчальною програмою для 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів навчання математичної освітньої галузі має забезпечувати формування у молодших школярів ключових компетентностей, а саме вміння вчитися, здатності логічно міркувати, вміння критично мислити, готовності розв'язувати проблеми із застосуванням досвіду математичної діяльності для вирішення повсякденних задач тощо.

Формування поняття дробу в учнів відбувається в 3-4 класах на практичній основі у межах змістової лінії «Числа. Дії з числами» та включає вміння застосовувати правила знаходження дробу від числа та числа за величиною його дробу при розв'язуванні практично-орієнтованих задач [3].

Відповідно до типових освітніх програм Нової української школи до очікуваних результатів навчання здобувачів освіти відносять розуміння суті чисельника і знаменника дробу [5, с.49] та здатності пояснити суть понять «чисельник» і «знаменник», а як обов'язковий результат навчання здобувач освіти обчислює усно й письмово у різних життєвих ситуаціях, що включає вміння знаходити дріб від числа та число за величиною його дробу [6, с.112] і застосовує правила знаходження дробу від числа та числа за величиною його дробу під час розв'язування практично-орієнтованих завдань [5, с.49].

Як бачимо, для розв'язування практично-орієнтованих завдань необхідним є вміння знаходити дріб від числа та число за величиною його дробу, що ґрунтується на розумінні суті чисельника і знаменника дробу.

Самі ж дробі можуть розглядатися як функціональні відношення з вивченням їх у початковій школі на образно-графічному рівні [1].

Відповідно, метою статті є вибір найбільш оптимальної системи завдань, щодо формування поняття дробу у 4 класі закладу загальної середньої освіти за діючими підручниками.

Спільною рисою діючих підручників є формування поняття «дріб», чисельника і знаменника дробу, порівняння дробів на наочній основі, тому основний акцент уваги зосередимо на практично-орієнтованих задачах з дробами в початковій школі, що є необхідним за домінуючого наочно-образного мислення молодших школярів.

Під час розв'язування задач в початкових класах як наочний засіб використовуються вимірювальні та графічні роботи. Відомо, що ефективність даного процесу підвищується, коли перед учнями ставляться спеціальні завдання, які спонукають їх придивлятися чи прислухатися до нових об'єктів, виділяти їхні характерні ознаки, об'єднувати в єдине ціле, позначати певними словами. [4, с. 140].

Результати аналізу завдань підручників на формування вміння знаходити дріб від числа та число за величиною його дробу подаємо у Таблиці 1.

Як бачимо, завдання для формування вміння знаходити дріб від числа та число за величиною його дробу за підручниками «Математика» для 4 класу авторів Заїка А.М., Тарнавська С.С. та Шостак Л.Ф. подані без наочної основи. Автори Богданович М.В., Лищенко Г. П. Листопад Н.П. Оляницька Л.В. використали відрізки, а Будна Н.О., Беденко М.В та Скворцова С.О., Онопрієнко О.В. – смужки.

Правила розв'язання, схеми або геометричні рисунки до них в підручниках подано авторами Богданович М.В., Лищенко Г. П., Листопад Н.П., Оляницька Л.В. та Шостак Л.Ф.

У авторів Будна Н.О., Беденко М.В, Заїка А.М., Тарнавська С.С. в підручниках відсутні вище згадані правила та схеми, а задачі на знаходження числа за його дробом взагалі відсутні у підручнику авторів Будна Н.О., Беденко М.В.

Тоді як, Скворцова С.О., Онопрієнко О.В. використали схеми на підготовчому етапі, закріплення та узагальнення через порівняння і для демонстрації відповідних правил.

Автори	Наочна основа	Схеми або геометричне зображення	Правила
Богданович М.В., Лищенко Г. П.	відрізки	наявні	наявні
Будна Н.О., Беденко М.В	смужки	відсутні	відсутні
Заїка А.М., Тарнавська С.С.	відсутня	частково	відсутні
Листопад Н.П.	відрізки	наявні	наявні
Оляницька Л.В.	відрізки	наявні	наявні
Скворцова С.О., Онопрієнко О.В.	смужки	наявні, з підготовчими завданнями	наявні, вводяться після підготовчої роботи та у порівнянні.
Шостак Л.Ф.	відсутні	частково	наявні, після міркувань за зразком

Таблиця 1. Формування вміння знаходити дріб від числа та число за величиною його дробу за діючими підручниками 4 класу

Однак, в жодному із розглянутих підручнику не спостерігаємо практично-зорієнтованих задач, очікувати яких, напевно, доведеться після впровадження концепції Нової української школи в 4 класі.

Висновки. Найбільш оптимальною системою завдань з формування поняття дробу в початковій школі вважаємо систему завдань підручника «Математика» для 4 класу авторів Скворцова С.О. та Онопрієнко О.В., яку варто доповнити практично-зорієнтованими завданнями і на яку будемо орієнтуватися в подальших дослідженнях.

Література:

1. Кішук Н. Дроби, як функціональні відношення, і їх вивчення в початковій школі на образно-графічній мові. // Початкова школа. 2019, №12, С. 35-41.
2. Математика. 4 клас. Електронні версії підручників для учнів 4-х класів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv-dlya-uchniv-4-h-klasiv/matematika-4-klas/>. (Дата звернення: 27.02.2020)
3. Математика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1- 4 класи. [Електронний ресурс.] Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/4.-matematika.-1-4-klas.doc>. (Дата звернення: 27.02.2020)
4. РИБАЛКО О. О. Проектування електронних освітніх ресурсів навчання математики в початковій школі з використанням системи Adobe Flash : дис. канд. пед. наук : 13.00.10 . Київ, 2017. 259 с.
5. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3- 4 клас [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>. (Дата звернення: 27.02.2020)
6. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3- 4 клас [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>. (Дата звернення: 27.02.2020)

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

*Алманов Данило Вадимович,
курсант*

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

РОЛЬ ДОКТРИНИ В МЕХАНІЗМІ ВПЛИВУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА НА СУСПІЛЬНЕ ЖИТТЯ. СУЧАСНІ ВІЗІЇ.

Актуальність. Кримінально-правова доктрина є керівною для більшості законотворчої діяльності Верховної Ради України, судів які використовують по роду діяльності такі приписи, і взагалі для кримінально-правової науки.

Роль доктрини полягає в тому, що вона застосовується як самостійне джерело кримінального права, використовується як додаткове джерело права до нормативних приписів закону України про кримінальну відповідальність, враховується при ухваленні рішень суду, розробляє правила тлумачення кримінально-правових норм і кримінально-правової кваліфікації, які використовуються правозастосовним органом, тобто доктрина кримінального права впливає на законодавця при створенні та прийнятті законів про кримінальну відповідальність, що особливо важливо з огляду на хаотичний характер змін, які вносяться до Кримінального кодексу України, оскільки зміни викликають більше питань, ніж усувають невизначеність багатьох нормативних приписів [1]. Ця складова дуже важлива, як в теоретичному, так і в практичному аспектах, оскільки саме через законотворчу діяльність спостерігається початковий вплив на механізм реалізації кримінальної відповідальності. Від чіткості визначення самих юридичних фактів в нормах права залежить ефективність кримінально-правового регулювання суспільних відносин. Доктрина через законотворчу діяльність повинна впливати на зміст кримінально-правової норми, тобто, щоб вчасно скасовувалися застарілі кримінально-правові приписи, вносилися необхідні корективи в ті, що продовжують діяти, усувалися неясності, неузгодженості, а й іноді й протиріччя. Інакше можлива ситуація, коли вже на початковому етапі механізм реалізації кримінальної відповідальності просто не буде працювати, що може призвести до невиконання завдань закону України про кримінальну відповідальність. Тобто, кримінально-правова доктрина, відображаючи потреби економіки, політики, панівних у суспільстві моральних цінностей, є науковим підґрунтям для удосконалення законодавства.

Найбільш відчутно кримінально-правова доктрина впливає на таку складову механізму реалізації кримінальної відповідальності, якою є індивідуальне правове регулювання, яке необхідне для встановлення юридичного факту (злочину), конкретизації і застосування кримінально-правових засобів впливу на осіб, які визнані винними у вчиненні злочинів, визначення та уточнення обсягу прав і обов'язків суб'єктів відновлювальних кримінально-правових відносин, відновлення порушених прав потерпілого, суспільства і держави.

Висновки. Отже, доктрина кримінального права на сучасному етапі розвитку юридичної науки та правової системи України відіграє не лише роль фактора вдосконалення законодавства про кримінальну відповідальність, а визнається юридичним джерелом кримінального права. Доктрина кримінального права належить до правових явищ, які не тільки багаторазово змінювали і змінюють свій статус, але й прагнуть розчинитися в науці, судовій практиці, загальних принципах та інших формах і джерелах кримінального права. У частині догматики права кримінально-правова доктрина піднімається на інший, більш предметний, прагматичний рівень механізму реалізації кримінальної відповідальності і разом з законом України про кримінальну відповідальність визначає права і обов'язки держави та індивідів у конкретних правовідносинах, що між ними складаються в процесі реалізації кримінальної відповідальності.

Список використаної літератури:

1. Митрофанов І. І. Кримінально-правова правотворчість // Держава і права в умовах глобалізації: реалії та перспективи: матеріали ІІ Міжнар. науков. конференції, 16–17 квітня 2010 р. – Сімферополь: КРП «Видавництво «Кримнавчпеддержвидав», 2010. – С. 347–349

ЙМОВІРНІСТЬ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ІДЕАЛУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Ідеальна держава, яка вона? В якій країні світу всі суспільно-правові інституції функціонують так, що кожна людина відчуває себе щасливою, забезпеченою, захищеною, цінною й корисною для своєї країни та її громадян? Звісно, це утопічні міркування про буття на папері, адже в реальності це неможливо.

Уявімо, що всі ми мислимо, відчуваємо, репрезентуємо емоції, а також реагуємо на все однаково. Чи це можливо? Риторичне запитання. Однак, чи дійсно прагнення до загальноприйнятого бажаного ідеалу, де публічні органи влади насправді дбають про своїх підопічних – громадян, які своєю працею утримують велику машину влади, іменовану державою це погано? Очевидно, що ні. Удосконалення публічного адміністрування та діяльності публічної адміністрації – запорука своєчасного реагування державою на зміни зовнішнього середовища, процесів розвитку певних феноменів і явищ, проблеми, що виникають в ході динамічного розвитку суспільних відносин.

Відповідно, якою є та ідеальна держава, прагнути до побудови якої є сенс? Можна вести вічну полеміку про те, які основоположні принципи повинні бути закладені в основу досконалої держави. Однак, з розуміння того, що для кожної країни, нації властиві особливі, до певної міри унікальні, традиції, культура, менталітет, які й впливають на формування власної думки в окремого члена суспільства про ефективність і результативність адміністративної політики держави, ми вважаємо, що концепція ідеальної держави полягає в наступному:

1) зміщення публічної діяльності органів влади зі сфери адміністративного провадження у сферу соціально-економічної діяльності з метою максимізації споживчої цінності й підвищення на цій основі ефективності діяльності публічної адміністрації [1, с. 16];

2) публічне адміністрування – це сфера дії договірних відносин між органами влади й громадянами на основі рівності партнерства;

3) наявність «покрокової» правової регламентації процесів взаємодії державних органів, громадян, юридичних осіб і стандартизації надання державних послуг [2, с. 35];

4) вдосконалення функціонування держави та розвитку політико-правової культури реалізується на національній, легальній основі [2, с. 35];

5) діяльність публічної адміністрації повинна бути спрямована, перш за все, на задоволення потреб населення [3, с. 3], не маючи підгрунтя задовольнити потреби (отримати вигоду) конкретного чиновника;

6) наявність взаємоповаги між державою та її громадянами; зворотного зв'язку при прийнятті суспільно важливих рішень публічними органами влади;

7) реформування суспільно-державних інститутів на підставі стратегічного планування з урахуванням громадської думки (як виняток, окрім питань оподаткування та амністії);

8) формування адміністративної політики розвитку окремих галузей шляхом довгострокового стратегічного планування без зміни вектора в зв'язку зі зміною правлячої партії, глави держави або конкретних членів уряду;

9) нульова толерантність суспільства до будь-яких корупційних проявів, як у державному, так і приватному секторах;

10) корпоративна культура всередині органу влади виступає гарантом прагнення до підвищення ефективності діяльності кожного представника владних повноважень;

11) наявність дієвих механізмів боротьби й запобігання професійній деформації державних службовців;

12) високий рівень правової освіти та правосвідомості суспільства й окремо представників владних повноважень;

13) забезпечення публічної адміністрації належними технічними, фінансовими, інформаційними та іншими ресурсами, достатніми для їхньої ефективної діяльності;

14) відсутність внутрішньодержавного тиску та втручання у діяльність органів влади;

15) злагоджена взаємодія органів публічного адміністрування по горизонталі й вертикалі.

Перелік вищезазначених складових не слід вважати вичерпним, оскільки сформувавши типову, універсальну модель ідеалу функціонування публічних органів влади, яка буде враховувати побажання більшості громадян (всіх держав) практично неможливо.

Відповідно, єдино вірним аспектом в досліджуваній площині слід вважати систематичне перепрофілювання державних інститутів на нові моделі взаємовідносин держави й суспільства, яке повинно бути державним пріоритетом.

Література:

1. Карловская Е. А. Методология организации предоставления государственных услуг на основе субъектно-ориентированного подхода : автореферат диссертации ... доктора экономических наук : 08.00.05; Тихоокеан. гос. ун-т. Хабаровск, 2013. С. 47.
2. Аубакирова И. У. Современная евразийская концепция государственного управления: (теоретико-правовое исследование на материалах России и Казахстана) : автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук : специальность 12.00.01; Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова (юр. фак.). Москва, 2016. С. 46.
3. Величкина Е. А. Гражданско-правовое регулирование обязательств по оказанию публичных услуг: автореферат диссертации ... кандидата юридических наук : 12.00.03; Волгогр. гос. ун-т. Волгоград, 2010. С. 33.

*Заблюцька А.О.,
курсант*

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПИТАННЯ ЩОДО ПОНЯТЬ ОФІЦІЙНОГО ТА НЕ ОФІЦІЙНОГО ТЛУМАЧЕННЯ ЗАКОНУ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

У загальній теорії права, а також у кримінально-правовій доктрині тлумачення поділяється на види на підставі різних класифікаційних критеріїв. Так, залежно від суб'єкта (інтерпретатора) воно може бути офіційним і неофіційним. Офіційне тлумачення здійснюється компетентними державними органами, службовими особами та закріплюється у спеціальному акті, що має юридично обов'язковий характер виконання. Залежно від сфери дії актів тлумачення воно поділяється на нормативне й казуальне. Нормативним у теорії права вважається такий вид тлумачення, результати якого поширюються на невизначене коло осіб і випадків застосування норми права, тобто таке тлумачення має загальний характер. Нормативне тлумачення, як правило, застосовується у випадках, коли акти тлумачення або норми права мають неточності, оскільки покликане забезпечити їх однакове розуміння й удосконалити практику застосування.

Перед тим як почати реалізовувати ту чи іншу статтю чинного законодавства, у тому числі й кримінального профілю, необхідно зрозуміти, виявити її зміст та призначення. Інакше кажучи, здобути її правильне тлумачення, маючи на увазі при цьому, що ця операція не утворює правила, а лише виявляє зміст тексту. Необхідність тлумачення обумовлена тією причиною, що статті закону формулюються як загальні, типові правила поведінки (норм) і внаслідок цього не можуть передбачити всіх конкретних обставин їх реалізації. Крім того, статті формулюються в різних виразах, в тій чи іншій послідовності, в безпосередньому або опосередкованому зв'язку з іншими статтями, інститутами та галузями законодавчої системи.

Тлумачення закону полягає у з'ясуванні і всебічному розкритті його змісту з метою його точного застосування. Тлумачення не може бути довільним, таким, що виходить за межі волі законодавця, вираженої в тексті закону.

Тлумачення закону поділяється на види залежно від суб'єкта тлумачення, прийомів (засобів) та обсягу тлумачення. В теорії кримінального права існують й інші критерії класифікації тлумачень кримінального закону.

Офіційне нормативне тлумачення залежно від того, ким встановлена юридична норма, яку тлумачить певний суб'єкт, поділяється на автентичне (авторське) і легальне (делеговане). Автентичне офіційне тлумачення пов'язане з діяльністю органу, що видав цей нормативний акт. Але це тлумачення повинно здійснюватися виключно в межах компетенції нормотворчого органу. Легальне тлумачення здійснюється за дорученням органу, що видав конкретний акт, або у випадку, коли цьому органу надається відповідне повноваження законодавцем.

Результати офіційного тлумачення завжди обов'язкові для тих суб'єктів права, які застосовують норми, що роз'яснюються. Відповідно, формами об'єктивації результатів офіційного тлумачення є інтерпретаційно-правовий або правотлумачний акт, що не змінює норму права, а лише роз'яснює її. Такі акти повинні містити необхідні реквізити..

Серед учених немає єдиної точки зору щодо видів офіційного тлумачення. Здебільшого ними визнаються нормативне та казуальне. Існує й інша варіація назв – загальне тлумачення, правозастосовне, індивідуальне. Стосовно різновидів нормативного тлумачення – аутентичного та делегованого (легального), то існує пропозиція аутентичне тлумачення називати авторським [1].

Суб'єктами неофіційного тлумачення є: особи, які не мають на його здійснення офіційних повноважень; громадяни, організації, наукові та навчальні установи, практичні працівники й інші особи; неуповноважені суб'єкти; суб'єкти, діяльність яких у цій сфері не вважається офіційною; суб'єкти, які не наділені спеціальними повноваженнями [4].

Важливою ознакою неофіційного тлумачення є відсутність юридично обов'язкової сили, формально-обов'язкового характеру. Окремі вчені, розкриваючи цю ознаку, пишуть, що рекомендації неофіційного тлумачення не тягнуть за собою формально-юридичних наслідків, тобто позначувані термінологія різняться лише зовнішнім словесним вираженням, залишаючи один і той же зміст.

Список використаної літератури

1. Луць Л.А. Загальна теорія держави та права: навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою) / Л.А. Луць. – К.: Атіка, 2007. – 412 с.
2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник / О.Ф. Скакун. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 520 с.
3. Шмельова Г.Г. Короткий російсько-український та українсько-російський термінологічний словник: теорія держави і права / Г.Г. Шмельова. – С.: Таврія, 2012. – 67 с.
4. Загінєй З.А. Кримінально-правова герменевтика: монографія / З.А. Загінєй. – К.: Видав. дім «АртЕю», 2015 – 380 с.
5. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / В.І. Борисов, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2015. – 528 с

Карпенко Олена Сергіївна
студентка 6 курсу, 462 групи
Академії Державної пенітенціарної служби

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Сучасна кримінально-виконавча система України являє собою сукупність органів і установ виконання покарань, які здійснюють правові, соціальні, економічні та психолого-педагогічні завдання і функції задля належної реалізації кримінально-виконавчих процесів. Слід зазначити, що в період новітньої історії України система виконання покарань пережила декілька реформ, а наслідки останньої – підпорядкували органи та установи виконання покарань Міністерству юстиції України. Головною ідеєю такої організації стало формування нових підходів в управлінні сферою виконання кримінальних покарань, що передбачає створення необхідних умов для виправлення і ресоціалізації засуджених, належного функціонування органів і установ виконання, забезпечення ефективної роботи персоналу.

На Державну кримінально-виконавчу службу України покладається завдання щодо здійснення державної політики у сфері виконання кримінальних покарань [1].

Нині завданням кримінально-виконавчої науки є вирішення значної кількості проблемних питань щодо реалізації державної політики з реформування Державної кримінально-виконавчої служби України та пропозицій Мінюсту щодо узгодження роботи установ, діяльність яких пов'язана з виконанням покарань, з дотриманням європейських стандартів.

Пошук, розроблення та впровадження такого механізму виконання покарань, який би реалізовував саму мету покарання, дотримуючись приписів законодавства, та який би не порушував законні інтереси та права засуджених і процес передачі певних функцій ДПС України Міністерству юстиції України – є вектором та головною ідеєю діяльності всіх суб'єктів оптимізації процесу виконання покарань в Україні [2].

Державна кримінально-виконавча служба України є самостійним виконавчим органом державного управління, наділеним владними повноваженнями, виконання яких забезпечує реалізацію державної політики у сфері виконання покарань. Державна кримінально-виконавча служба України на сьогодні потребує значного реформування для узгодження його з європейськими стандартами. Крім того, таке реформування є головною вимогою Ради Європи для держав – учасниць, членом якої Україна стала 9 листопада 1995 року [3].

Сучасна українська система органів та установ виконання покарань та слідчих ізоляторів потребує завершення згідно міжнародних стандартів поведінки з ув'язненими й засудженими, що є досить складним та відповідальним процесом, оскільки його результати впливають на долю значної кількості людей, що знаходяться у місцях позбавлення волі, та їх близьких та рідних; крім того такі зміни впливають на базові людські цінності та права [4, с. 44].

У країнах Європи і США до осіб, що працюють у пенітенціарних установах пред'являються підвищені вимоги, має свою специфіку, оскільки реалізується серед осіб маргінального характеру. У цьому аспекті робота українських і закордонних пенітенціарних установ подібна. Співробітники установ забезпечують режим і охорону засуджених, організують освітній процес і медичне обслуговування, проводять соціальну і психологічну роботу з спецконтингентом, здійснюють індивідуальний виховний вплив на засуджених на основі спеціальних програм, розроблених стосовно кожного окремо взятого засудженого. Україна з співвідношенням 7-8 засуджених на одного працівника кримінально-виконавчої системи займає п'яте місце в Європі після Словачки, Росії, Чехії та Чорногорії. Не випадково Європейські в'язничні правила вказують на необхідність підбору кандидатів, яким притаманна людяність, комунікабельність та інші професійні якості, які необхідні для роботи в складних умовах, на посадах в тюремних відомствах [5]. Отже, все викладене в абзаці потребує від Адміністрації Державної кримінально-виконавчої служби України створити ефективний механізм відбору осіб при прийомі на роботу.

На сьогоднішній день в Україні зроблено певні кроки у напрямку створення національної моделі пробації як на рівні наукового супроводу таких реформ, так і в законодавчому забезпеченні. Вбачається, що подальші кроки щодо створення системи пробації в Україні мають бути направлені на виборі певної моделі пробації, врахувавши, при цьому, як сучасні тенденції, так і зарубіжний досвід та законодавство. В площині реформування кримінально-виконавчої служби в Україні, заслуговує на увагу плідна міжнародна співпраця. Так, з метою приведення національного законодавства з питань реформування пенітенціарної системи України до європейських норм та стандартів, Міністерство юстиції здійснює співробітництво з Представництвом Німецького Фонду міжнародного правового співробітництва, результатом якого є створення міжвідомчої робочої групи щодо вирішення проблемних питань застосування попереднього ув'язнення у рамках реформування пенітенціарної системи та розробка проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення».

Подальше реформування кримінально-виконавчої системи має вирішити ряд проблем та удосконалити діяльність Державної кримінально-виконавчої служби. Перш за все необхідно оптимізувати структуру органів та установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, штатну чисельність персоналу та підвищення ефективності його діяльності в умовах реалізації оновленої політики у сфері виконання покарань. Запровадити заходи які б підвищили престиж служби в органах і установах Державної кримінально-виконавчої служби, необхідно підвищити матеріальне забезпечення персоналу, збільшити заробітну плату працівників та грошове забезпечення осіб рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби, забезпечення їх житлом, соціальним захистом. Здійснити заходи щодо переведення в резерв установ виконання покарань, в яких відбувається значне скорочення кількості засуджених та провести капітальний ремонт існуючих (що перебувають в аварійному стані) і побудувати нові сучасні слідчі ізолятори та установи виконання покарань. З метою створення умов для забезпечення дотримання прав та законних інтересів засуджених і осіб, узятих під варту, приведення умов їх тримання у відповідність з вимогами законодавства та європейських стандартів необхідно поліпшити заходи безпеки в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах; реалізувати рекомендації інспекційних органів міжнародних організацій щодо зміцнення гарантій захисту прав і свобод осіб, які перебувають в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах; створити ефективну систему протидії

катуванням, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню, а також умов для запобігання випадкам неналежного поведження; удосконалити інфраструктуру установ виконання покарань; максимально залучити громадські організації до роботи із засудженими.

З метою подальшого вдосконалення роботи Державної кримінально-виконавчої служби зусилля Міністерства юстиції зосереджуються на подальшій співпраці з іншими центральними органами виконавчої влади з метою створення умов для виправлення засуджених, здобуття ними освіти та набуття професії, їх соціальної адаптації в суспільстві, розвитку матеріально-технічної бази установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, підвищення престижу професії працівника кримінально-виконавчої служби, насамперед на наступних заходах:

- затвердження цільових програми щодо підтримки Державної кримінально-виконавчої служби;
- створення законодавчих та організаційних передумов для подальшого скорочення чисельності осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах;
- сприяння істотного оновлення матеріально-технічної бази задля покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту;
- модернізація процесу підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу Державної кримінально-виконавчої служби,
- надання допомоги у оновленні системи управління Державною кримінально-виконавчою службою України;
- участь у створенні національного превентивного механізму із запобігання катувань.

Отже, оновлення Державної кримінально-виконавчої служби України спрямоване на створення сучасної й ефективної системи виконання покарань, перетворення її в реабілітаційну систему, яка сприяє фізичному і духовному оздоровленню засуджених, придбання ними професії і отримання освіти, затребуваних на ринку праці, повернення суспільству законослужняних і дієздатних громадян.

Література:

1. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23.06.2005 № 2713-IV. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T052713.html (Дата звернення: 27.02.2020)
2. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Суб'єкти реалізації кримінально-виконавчої політики України. Національний юридичний журнал. 2018. С. 144-148.
3. Державна фіскальна служба України. Офіційний портал. Вступ України до ради Європи. URL: http://sfs.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/arhiv/integratsiya-ukraini-do-es/spivrobotnytstvo-z-radou_es/chlenstvo-v-radi-evropu/vstup (дата звернення: 10.01.2020).
4. Гель А. П. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. Київ: МАУП. 2016. 272 с.
5. Виноградова С.О. Кримінологічні аспекти інституту пробації як гуманізаційна складова загальнодержавної політики України. Право і суспільство. 2015. №3. С. 142-146.

Кінаш Дмитро Вадимович,
*аспірант кафедри цивільного права та процесу
Львівського національного університету ім. І. Франка*

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІНГУ СТОВБУРОВИХ КЛІТИН ПУПОВИННОЇ КРОВІ В УКРАЇНІ

Стрімкі темпи розвитку медицини у світі зумовлюють виникнення нових правовідносин, які повинні бути урегульовані нормами законодавства. Зберігання або ж банкінг стовбурових клітин пуповинної крові – це світова практика, яка існує вже більше двадцяти років [1].

Тенденції світової медицини розвинулися і в Україні. Перший банк стовбурових клітин в нашій державі утворений у 2003 році на базі Інституту клітинної терапії, який успішно працює і сьогодні [2].

Необхідність розвитку банкінгу стовбурових клітин пуповинної крові зумовлена тим, що, по-перше, отримання стовбурових клітин з пуповинної крові є більш безпечною та значно простішою процедурою для донора, аніж отримання стовбурових клітин з кісткового мозку [3].

По-друге, стовбурові клітини застосовуються для продукування клітин та тканин, які можна застосовувати при клітинних методах лікування.

Стовбурові клітини, спрямовані диференціюватися в специфічні типи клітин, можуть бути джерелом для отримання клітин та тканин, необхідних для лікування багатьох захворювань, зокрема, хвороби Паркінсона, Альцгеймера, травм спинного мозку, інсультів, опіків, захворювань серця, діабету, остеоартриту та ревматоїдного артрити. Крім того, стовбурові клітини застосовуються при дослідженні процесів, які відбуваються в тілі людини, зокрема, онкологічних захворювань або аномалій розвитку. Вони також використовуються у фармацевтичній діяльності для дослідження впливу нових лікарських засобів на людину, перевірки безпечності таких засобів для організму [4]

Банкінг стовбурових клітин пуповинної крові за своєю правовою природою є послугою і регулюється, зокрема, нормами цивільного законодавства.

Слід зауважити, що такі правовідносини мають також і медичний елемент, який впливає на правове регулювання.

Станом на сьогодні в Україні зберігання стовбурових клітин пуповинної крові регулюється, зокрема, Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності», Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини згідно з переліком, затвердженим Міністерством охорони здоров'я, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 02 березня 2016 року № 286 (далі – Ліцензійні умови), Порядком забору та тимчасового зберігання пуповинної (плацентарної) крові та/або плаценти, затвердженим Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10 липня 2014 року № 481.

Очевидним є той факт, що такого правового регулювання є недостатньо для повного та всебічного регулювання правовідносин, пов'язаних зі зберіганням стовбурових клітин.

Необхідність посилення законодавчого регулювання цих правовідносин пов'язана із наявністю спеціальних суб'єктів правовідносин, зокрема, банків пуповинної крові. Ліцензійні умови визначають ряд вимог, які повинні виконуватися кріобанками для здійснення своєї діяльності в Україні, наприклад, отримання ліцензії на здійснення такої діяльності. Це пов'язано зі значною кількістю бюрократичних процедур, які просто усувають можливість входження на ринок недостатньо забезпечених ресурсами суб'єктів господарювання у цій сфері.

Однак договірні правовідносини між банком пуповинної крові, як виконавцем послуги, та замовником у вказаних Ліцензійних умовах не врегульовані взагалі. Іншим специфічним учасником цих правовідносин є медичний працівник, який безпосередньо здійснює забір пуповинної крові. Його роль у цих правовідносинах у певній мірі висвітлена у Порядку забору та тимчасового зберігання пуповинної (плацентарної) крові та/або плаценти, що затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я від 10 липня 2014 року № 481. Поряд з цим залишається ряд не врегульованих питань щодо порядку укладення, виконання договору, правової відповідальності учасників даних правовідносин тощо.

У зв'язку з тим, що правовідносини у сфері банкінгу стовбурових клітин у нашій державі не врегульовані повною мірою, банки пуповинної крові намагаються врегулювати свої відносини з клієнтом за допомогою цивільно-правового договору, у якому визначаються всі істотні умови надання послуг зберігання біологічного матеріалу, включаючи порядок його забору, доставки, біотехнологічного процесу, зберігання тощо.

При цьому в аспекті цивільного законодавства ці правовідносини регулюються главою 63 ЦК України, якою передбачені загальні положення щодо надання послуг. Спеціальних норм, якими би були урегульовані ці правовідносини, чинним ЦК України не передбачено. Не прийнято також законів, які містили би норми щодо регулювання цих договірних правовідносин. Так, використовуючи чинне законодавство, неможливо чітко визначити предмет договору банкінгу стовбурових клітин, його істотні умови, встановити послідовний та повний порядок виконання такого.

Кожен банк стовбурових клітин у нашій державі визначає вказані обставини на власний розсуд виходячи із загальної практики, яка існує у кріобанках країн Європи, Північної Америки. При цьому

велика кількість таких «імплементованих» практичних правил поведінки не можуть бути застосовані у національному правовому полі з огляду на недоліки законодавства, яким ці правовідносини регулюються.

Законодавчо не врегульована і відповідальність медичного працівника, який здійснює забір пуповинної крові, за невиконання або неналежне виконання цієї процедури. Варто зауважити, що нормами договору така відповідальність не може бути визначена. Медичний працівник не є стороною договору. Крім того, чинним законодавством не передбачено можливості укладення відповідних угод про співпрацю з закладами охорони здоров'я, що породжує правову прогалину. Лікар, який приймає пологи у жінки, у якої наявні відповідні договірні правовідносини з банком пуповинної крові, зобов'язаний здійснити забір пуповинної крові у неї. Цей обов'язок закріплений у Порядку забору та тимчасового зберігання пуповинної (плацентарної) крові та/або плаценти. Однак, відповідальність такого медичного працівника у випадку неналежного виконання цього обов'язку ані згаданим порядком, ані іншими актами законодавства не передбачена.

Враховуючи викладене, можна зробити висновок, що станом на сьогодні в Україні не реалізоване достатнє правове регулювання правовідносин банкінгу стовбурових клітин. Слід зауважити, що це призводить як до проблем теоретико-правового характеру, наприклад, при визначенні предмета договору, його істотних умов, порядку виконання тощо, так і до суто практичних проблем, які можуть полягати у відсутності чітких алгоритмів вирішення спорів, пов'язаних з діяльністю банків стовбурових клітин, діючих механізмів притягнення медичних працівників до відповідальності у випадку невиконання або неналежного виконання ними своїх обов'язків щодо забору пуповинної крові тощо.

Варто додати, що допоки в Україні національне законодавство у сфері банкінгу стовбурових клітин не буде приведене у відповідність до вимог часу, нам не варто очікувати якихось зростаючих темпів розвитку клітинної терапії, на яку весь світ покладає великі надії у боротьбі з чисельними захворюваннями, які раніше вважалися невиліковними.

Література:

1. A History of Cord Blood Banking and Transplantation / Joanne Kurtzberg / Stem Cells Transl Med. 2017 May; 6(5): 1309–1311. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5442723/>.
2. Україні необхідна мережа банків пуповинної крові / Інформаційне агентство «Уніан». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.unian.ua /society/120708-ukrajini-neobhidna-mereja-bankiv-pupovinnoji-krovi.html>.
3. Bone marrow and umbilical cord blood human mesenchymal stem cells: state of the art / Arianna Malgieri, Eugenia Kantzari, Maria Patrizia Patrizi, and Stefano Gambardella / International Journal of Clinical and Experimental Medicine. – v. 3(4); 2010. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2971538/>.
4. Стовбурові клітини. Огляд інформації / к.м.н. О. Качмар / 2009 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.reha.lviv.ua/fileadmin/articles/stem-cells-ua.pdf.

Кольченко Марко Олександрович

студент 2 курсу 21 групи

Полтавського юридичного інституту

Національного Юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Науковий керівник: Сидоренко А.С., кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Питання соціального забезпечення, гарантії грошової та матеріальної підтримки надані державою для військовослужбовців підтримують якісне і ефективне обслуговування всієї бойової системи будь-якої країни. Загалом, під системою соціальних гарантій для військовослужбовців можна розуміти сукупність загальноправових, економічних, психологічних компонентів, які мають своє поширення саме на соціальну сферу держави. Дані компоненти мають своє законодавче закріплення та мають ефективний

механізм реалізації норм соціального захисту. А соціальний захист означає створення необхідних умов для нейтралізації або компенсування негативних чинників, які пов'язані з професійною діяльністю та соціальною сферою загалом [1, с.135].

На сьогоднішній день, ключове місце в системі надання соціального забезпечення в Україні посідає Міністерство соціальної політики, яке формує та реалізує політику держави у цій сфері. До категорій осіб, які потребують соціального забезпечення, слід віднести і військовослужбовців. Для більшого контролю з реалізації державної політики на користь армії, у зв'язку з критичною військовою ситуацією та для повного контролю за гарантуванням соціальних гарантій для військовослужбовців та їх сімей в 2018 році було створено Міністерство у справах ветеранів, яке займається, зокрема, питанням реабілітації та забезпечення учасників ООС.

Правове регулювання питання соціального забезпечення військовослужбовців знайшло своє відображення в: Конституції України (зокрема, статті 43,46-49), Законі України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та їх сімей», Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», Указах Президента України та низці підзаконних актів.

До основних соціальних гарантій для військовослужбовців Збройних Сил України слід віднести: по-перше, на дану категорію осіб поширюються всі, без виключення, положення Конституції України, які не можуть бути обмеженими ні в якому випадку. По-друге, грошове забезпечення, яке може включати в себе: посадові оклади, грошові премії, виплати по інвалідності, грошове забезпечення сім'ї службовця, який загинув під час бойових дій тощо. По-третє, законодавством встановлено право осіб на оплачувану відпустку, вільне пересування та отримання допомоги під час переїзду (в цей же час, якщо особа не використала свою відпустку, то їх виплачується компенсація за кожний день відпустки, який мав би бути у військовослужбовця). По-четверте, ветерани мають право на безкоштовну реабілітацію, протезування та регулярну грошову допомогу на повноцінне існування і проживання. По-п'яте, сім'ям військовослужбовців надається безкоштовне житло, компенсації при втраті годувальника та ряд інших соціальних пільг.

На наше переконання, актуальним також є питання порівняння вітчизняної системи соціального забезпечення з системами зарубіжних країн. Зокрема, варто розпочати з процедури страхування військовослужбовців. Наприклад, в Іспанії обов'язкове страхування армійців на рівні держави не є чимось незвичайним, для проведення даної процедури впроваджено навіть окреме положення. В США даним питанням займаються як державні, так і недержавні організації. Програма страхування затверджується безпосередньо Конгресом, і з кожним роком сума страхових виплат для солдат збільшується. Дане твердження можна обґрунтувати тим, що в США вже давно діє обов'язковий страховий внесок, який кожного місяця відраховується з заробітної плати солдата у відповідну страхову компанію залежно від поліса, який обрав офіцер[2, с.241]. А от в німецькій армії солдати щодо страхових внесків навіть не замислюються – дані внески за них сплачує держава, що дає повну гарантію отримання фінансової допомоги.

Якщо говорити про вітчизняне законодавство, то, на сьогоднішній день, таке питання, як страхування армійців, не закріплено в жодному нормативному акті. В даному питанні наша держава максимально програє зарубіжним системам.

Щодо пенсійного забезпечення, то, наприклад, в США військовослужбовець при виході на пенсію отримує одразу кілька видів пенсій: загальна військова пенсія, пенсія, що отримується за рахунок страхових внесків та окремі виплати, якщо солдат здійснював спеціальні внески до пенсійної скриньки за час своєї служби [3, 119]. Для прикладу, пенсійне забезпечення у Великобританії не настільки широке – воно обмежено військовою пенсією, яка залежить від службового стажу офіцера та отриманого військового звання [3, с.120]. Пенсії військовим у Франції мають 2 види: загальні військові і за інвалідністю. Тут існує жорстке правило – військовослужбовець не може отримати пенсію, нижчу ніж загальна трудова пенсія, яка існує в державі. Тобто, можна говорити про те, що держава всіляко сприяє військовослужбовцям в отриманні максимально достатнього пенсійного забезпечення [3, с.121].

Пенсійне забезпечення в нашій державі регулюється Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» в редакції від 31 серпня 2018 року. Законом встановлено 3 види пенсій: за вислугу років, по інвалідності, та для членів сім'ї, у зв'язку з втратою годувальника.

Щодо окремих особливостей соціального забезпечення, то можна сказати про те, що в США існує окрема система перекваліфікації військових на цивільні посади [3, с.119]. Тобто, після відставки, колишній солдат отримує державне забезпечення, житло, наділений роботою не у військовій сфері. На даний час, далеко не кожна держава може проводити такі заходи, не говорячи вже про Україну. Хоча, останнім часом в нашій державі відбувається європейських програм партнерства, згідно з якими військовослужбовці, після звільнення в запас, мають право на перекваліфікацію на деякі цивільні посади. Дана практика відбувається між вищим навчальним закладом, і на законодавчому рівні свого закріплення не має.

Дійсно, на даний час Україна намагається триматися рівня соціального забезпечення військових в зарубіжних країнах, але проблема сьогодні стоїть саме в питанні регулювання законних процедур надання соціальних пільг, виплат та послуг для осіб, які цього потребують та заслуговують за законодавством. Україна, внаслідок останніх подій, створює максимально якісні умови та соціальне забезпечення для своєї армії, але – існують непоодинокі випадки, коли законодавством про соціальні гарантії для військовослужбовців нехтують. Проблема стоїть не в законах, а в належній процедурі впровадження законів і суворому їх дотриманні.

Використана література

1. Марко І. Ю Марко Є. І., Чернишова І. М Зарубіжний досвід забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців/ Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняховського – 2019. – №2(66) – С.135-142 – [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Znpcvsd_2019_2_22.pdf
2. Жидченко К. П. Порівняльний аналіз механізмів правового регулювання виплат пов'язаних із ризиком для життя військовослужбовців у розвинутих країнах світу / К. П. Жидченко // Молодий вчений. - 2016. - № 6. - С. 238-242. – [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_6_61.
3. Шкуропацький О. І. Світовий досвід адміністративно-правового регулювання соціального захисту офіцерського складу Збройних Сил України / О. І. Шкуропацький // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право. - 2016. - вип. 22. - С. 118-122. – [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPR_2016_22_30.

Коротюк О.В.,

кандидат юридичних наук,

докторант кафедри кримінального права та кримінології

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОБСЯГ І СОЦІАЛЬНА СУТНІСТЬ ВИНИ У ЗЛОЧИНАХ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Вина як обов'язкова ознака злочину неодноразово досліджувалася у науці. Деякі питання, пов'язані із дослідженням суб'єктивної сторони злочинів, які посягають на об'єкти права інтелектуальної власності, і, зокрема, форм вини, були розглянуті у роботах Берзіна П. С. [1], Волинця Р. А. [2], Нерсисяна А. С. [5], Харченка В. Б. [7] та деяких інших науковців. Утім, визначення обсягу і соціальної сутності вини у згаданих злочинах є дослідженням недостатньо. Отже, дослідження цього питання виявляється актуальним і доцільним.

Ст. 11 Кримінального кодексу України [3] (далі – КК), що надає визначення поняттю злочину як передбаченого КК України суспільно небезпечного винного діяння (дії або бездіяльності), вчиненого суб'єктом злочину, безпосередньо вказує на вину як обов'язкову ознаку будь-якого злочинного посягання. Як вірно відзначив О. І. Парог, оскільки вина є родовим поняттям по відношенню до умислу та необережності, відповідно, необхідність встановлення умислу чи необережності виникає щодо кожного діяння [6, 53]. Легальне визначення вини міститься у ст. 23 КК України, де встановлено, що виною є психічне ставлення особи до вчиненої дії чи бездіяльності, передбаченої цим кодексом, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності. Отже,

вина визнається обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони будь-якого злочину, яка визначає його психологічний зміст і є необхідною умовою кримінальної відповідальності [4, 82].

Важливе значення має обсяг вини, що нерозривно пов'язаний із її формою та змістом. У літературі вірно відзначено, що діяння – це не просто активна або пасивна форма поведінки, а вчинок, що вчиняється визначеним способом у конкретних умовах, у конкретний час і т.д. Причому нерідко саме ці обставини надають діянню суспільно небезпечного характеру [6, 69]. При цьому, обсяг вини складається з психічних відношень до обставин, які характеризують об'єкт і об'єктивну сторону злочину, які: а) є конститутивними ознаками; б) мають кваліфікуюче значення; в) включені законом до числа обставин, які пом'якшують і обтяжують покарання [6, 71]. Таким чином, визначення обсягу вини потребує встановлення обставин, які були бажаними для суб'єкта посягання і до яких він прагнув, вчиняючи ту чи іншу дію або бездіяльність. О. І. Рарог вказує про те, що у формальних складах ознакою, яка втілює суспільну небезпеку, є заборонене законом діяння, а у матеріальних – суспільно небезпечний наслідок. Відношення до цієї ознаки і визначає форму вини. У цей же час, сукупність психічних відношень до усіх юридично значимих об'єктивних ознак, що інкримінуються суб'єкту, складає обсяг вини, що визначає межі кола тих фактичних обставин, які виражають юридичну сутність здійсненого діяння і винне відношення до яких обґрунтовує їх ставлення у вини суб'єкту злочину [6, 70]. Отже, обсяг вини визначається за рахунок оцінки психічних відношень до кожної із значимих юридичних ознак діяння, у тому числі окремо для кожної з кваліфікуючих ознак.

З огляду на це, обсяг вини суб'єкта посягання на об'єкт права інтелектуальної власності встановлюється за рахунок визначення і оцінки його психічного відношення до:

а) об'єкта права інтелектуальної власності, що є охоронюваною законом соціальною цінністю, що може полягати у прагненні винного до здобуття тих корисних властивостей об'єкта права інтелектуальної власності, які має право здобувати належний суб'єкт права інтелектуальної власності;

б) дії чи бездіяльності, що посягає на об'єкт права інтелектуальної власності, порушує установлений законом порядок впровадження в обіг та використання об'єктів права інтелектуальної власності;

в) шкоди, яка може завдаватися посяганням на об'єкт права інтелектуальної власності;

г) у кваліфікованих складах злочинів – до кваліфікуючої ознаки, яка відтворює суспільну небезпеку посягання.

Орієнтуючись на те, що соціальну сутність вини складає негативне (що характерно для умислу) або недбале або недостатньо уважне (що характерно для необрежності) психічне відношення до основних соціальних цінностей, що проявилось у конкретному злочинному діянні [6, 74], соціальна сутність вини у розглядуваних посяганнях виявляється у такому відношенні до відповідного об'єкта права інтелектуальної власності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Берзін П. С. Незаконне використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарів та послуг: аналіз складів злочину, передбаченого ст. 229 КК України: Монографія. – К.: Атіка, 2005. – 316 с.

2. Волинець Р. А. Кримінально-правова охорона фондового ринку: сучасний стан та перспективи вдосконалення : монографія / Р. А. Волинець. – Київ : ВД Дакор, 2018. – 452 с.

3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року № 2341-III // Офіційний вісник України, 2001, N 21 (08.06.2001), ст. 920.

4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронока. – 11-те вид., переробл. та допов. – Київ, ВД «Дакор», 2019. – 1384 с.

5. Нересєєн А. С. Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності: Монографія. – Хмельницький: Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2010. – 192 с.

6. Рарог А. И. Квалификация преступлений по субъективным признакам. – СПб.: Издательство «Юридический Центр Пресс», 2002. – 304 с.

7. Харченко В. Б. Кримінально-правова охорона прав на результати творчої діяльності та засоби індивідуалізації в Україні: монографія / В. Б. Харченко. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 480 с.

*Куркова К.М.,
к.ю.н., старший дослідник
завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт
Науково-дослідного інституту публічного права*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК НАУКИ, ТЕХНІКИ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Створення гідних умов для науково-технологічного розвитку потребує належного державного управління, забезпечення відповідно до приписів статті 54 Конституції України [1] реального та дієвого сприяння розвитку науки.

До проблем науково-технологічного розвитку та безпосереднього їх зв'язку з державним управлінням звертали свою увагу такі вчені-юристи як В. Б. Авер'янов, Г. В. Атаманчук, П. М. Цибульов, О. О. Підпригора, О. О. Погрібний, О. Д. Святоцький. Втім, незважаючи на значну кількість наукових праць у зазначеній сфері, питання адміністративно-правового забезпечення науково-технологічного розвитку зберігають свою актуальність та потребують подальшого аналізу.

Ю. Борхардт, німецький вчений, свого часу слушно відзначав, що усяка наука існує для того, щоб дати людям засоби і можливість поліпшити й удосконалити їхнє життя. Природничі науки не мали б ніякого змісту і ймовірно були б давно покинуті, якби вони не доставляли людині практично цінних знань, що ведуть до поліпшення її життя. Оскільки історія є соціальною наукою, вона теж повинна давати знання, застосовні до практичної політики. Щоб забезпечити історії таке положення, її, звичайно, слід вивчати в дусі, вільному від партійних пристрастей, забобонів і упереджених ідей [2, с. 3, 4].

Як зазначають автори навчального посібника «Історія науки і техніки», наука – це сфера людської діяльності, функцією якої є опрацювання і теоретична систематизація знань про дійсність. Це система знань про закономірності розвитку природи, суспільства та уявлень; окремою цариною таких знань є процес їх отримання. Техніка – це сукупність засобів людської діяльності, створених з метою здійснення процесів виробництва та обслуговування невиробничих потреб суспільства (машини, механізми, прилади, знаряддя тієї чи іншої сфери виробництва). У техніці матеріалізуються знання та виробничий досвід, накопичений людством у процесі розвитку суспільного виробництва. Завданнями історії науки і техніки як наукової дисципліни є пошук, систематизація, аналіз та узагальнення наукових та технічних фактів, розширення джерелознавчої бази досліджень, виявлення та обґрунтування законів і закономірностей науково-технічного розвитку, аналіз значення науки і техніки в культурно-історичному розвитку суспільства, удосконалення методологічного забезпечення дослідницької практики [3, с. 3-4].

Л. М. Бесов акцентує увагу на тому, що науку і техніку не можна відділяти від системи культури у широкому розумінні. Усе сучасне культурне життя сьогодні тримається на них. Прогрес рухають вчені, інженери, винахідники, створені ними наука, техніка, виробництво, яке розвивається на їх досягненнях, наукові знання і культура, якими володіє людина. Усвідомлено, що історичний процес, в основі якого є її складна діяльність, надає можливість розглядати матеріальні й духовні фактори як рівноправні. У цьому контексті наша уява про первинність матеріального і вторинність духовного втрачає своє традиційне значення [4, с. 3].

В. Б. Авер'янов слушно зазначає, що кожному типу соціальної організації, конкретно-історичному суспільству притаманні свій зміст, свої специфічні процеси, форми і методи управління. Тому зміст управління не можна відривати від середовища його функціонування [5, с. 17].

Г. В. Атаманчук наголошує, що синтез економічних і технологічних знань, здійснений М. Фордом, Ф. Тейлором, Г. Емерсоном, А. Файолом та іншими відомими фахівцями, став фактично тим «первозданним» поштовхом, який поступово привів до становлення тієї системи знань, яку в наші дні називають «теорією управління». Досвід ХХ століття довів, що управління є обов'язковою інтегруючою функцією будь-якої колективної економічної діяльності, обумовленою спеціалізацією і кооперацією праці, виробництва й обслуговування. Логічно, що при аналізі економічних аспектів управління особлива увага приділяється питанням функціонування й розвитку виробничих сил, зокрема, з погляду росту продуктивності праці, взаємозв'язкам і взаємодіям продуктивних сил і виробничих відносин, проявам управління у вільній ринковій економіці, державному програмуванню економічного життя. Економічно досліджується саме управління, яке, з одного боку, вимагає істотних суспільних витрат (духовних і

матеріальних) на своє формування й здійснення, а з іншого – покликано приносити якісь об'єктивні результати, суспільну користь, давати соціальний ефект [6, с. 29].

Ю. О. Тихомиров, відомий вчений-правознавець відзначає, що будь-яке суспільство і держава були зацікавлені в успішному управлінні соціальними справами. Це справи публічні, що відображають спільний інтерес і потреби суспільства, держави й громадян у самозбереженні і забезпеченні своєї життєдіяльності. Для цього доводиться організувати, упорядковувати й регулювати поведінку людей, діяльність державних і соціальних інститутів, підтримувати громадський порядок. Інакше не налагодити виробництва, не забезпечити розвиток культури, не допомогти людині в задоволенні його потреб і інтересів. Автор наголошує, якщо коротко оцінити історичні аспекти даного явища, то можна помітити увагу до управління вже в прадавньому світі. Підтримка порядку й забезпечення слухняності підданих, благоустрій, організація війська, спорудження доріг і каналів не випадково відволікали великі сили в Єгипті, Греції та Римі [7, с. 17].

Державному управлінню, або адмініструванню суспільними справами, у стародавні часи приділялося надзвичайно важливе значення. Наприклад, Марк Туллій Цицерон, давньоримський політичний діяч, оратор і філософ у праці «Диалоги: О государстве. О законах» звертає увагу не тільки на питання управління державою, але й на проблеми застосування винаходів, податків, математики тощо (мовою оригіналу): «Ведь науку, хотя ее и не применяешь, все же возможно сохранить благодаря самому знанию ее; но доблесть зиждется всецело на том, что она находит себе применение, а ее важнейшее применение – управление государством и совершение на деле, а не на словах...» [8, с. 2].

Аристотель Стагирит, давньогрецький філософ та учень Платона звертав увагу за змістовне бачення держави: «Державним благом є справедливість, тобто те, що служить загальній користі [9, с. 467]; «Тепер нам слід говорити про самий державний лад: з яких і якої якості складових частин повинна полягати та держава, яка прагне стати державою щасливою і мати прекрасне обладнання. Благо при всіх обставинах залежить від дотримання двох умов: одне з них – правильне встановлення завдання й кінцевої мети всякого роду діяльності, друге – відшукування всякого роду засобів, що ведуть до кінцевої мети» [9, с. 612].

З огляду на зазначене вельми слушною є точка зору Г. В. Атаманчука, який відзначає: «Реальна проблема полягала й полягає (історично завжди!) у тому, якими потрібні суспільству державні інститути у всій безлічі їх елементів і параметрів. Над нею саме й покликана працювати наукова думка, політика, нормотворчість й повсякденна практика» [6, с. 3]. Управління, сутність якого, може бути, усвідомлюється тільки в наш час, має тривалу історію становлення, розвитку й практичної дії. Історичний аспект управління містить величезне теоретичне й практичне знання, тому що дозволяє побачити місце й роль управління в різних типах людської цивілізації. Саме історичний аналіз найбільше свідчить про те, що управління завжди – у різні історичні епохи й у різних національних культурах – відрізнялося складним, багатограним характером [6, с. 30].

Висновки. Питання управління та адміністрування справами суспільного буття в усі часи так чи інакше мали нерозривний зв'язок з діяльністю інституцій держави, її представників. Розвиток науки, техніки та технологій має безпосередній причинний зв'язок з належним державним управлінням. Взаємодія науки, техніки, технологій і права – найважливіша умова не тільки науково-технологічного розвитку, але й розвитку суспільства в цілому.

Наука в цілому, враховуючи науку адміністративного права, є дієвим засобом, головним завданням якої є сприяння перебудові суспільного буття, створення гідних умов життя людини. Основним завданням адміністративного права, як невід'ємної складової правової системи України, є створення належних організаційних умов для реалізації проголошених Конституцією України гарантій, що стосуються загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [із змінами, станом на 02.06.2016]. Відомості Верховної Ради України, 1996. № 30. Ст. 141.
2. Борхардт Ю. Экономическая история Германии. Ленинград: Издательское товарищество «Книга», 1924. Ч. 2. 270 с.
3. Костилова С.О., Боева С.Ю., Игнатова Л.Р. История науки и техники: Навчальний посібник для іноземних студентів К.: НТУУ «КПІ», 2015. 320 с.

4. Бесов Л.М. Історія науки і техніки. 3-є вид., переробл. і доп. Харків: НТУ «ХП», 2004. 382 с.
5. Авер'янов В.Б. Державне управління в Україні. Навчальний посібник. К. 1999. 238 с.
6. Атаманчук Г.В. Теорія державного управління. Курс лекцій. М.: Юрид. лит., 1997. 400 с.
7. Тихомиров Ю.А. Адміністративне право і процес: повний курс. М.: 2001. 652 с.
8. Цицерон Марк Туллий. Диалоги: О державстві. О законах. М.: Издательство «Наука», 1966. 224 с.
9. Аристотель. Сочинення: В 4-х т. Т. 4. М.: Мысль, 1983. 830 с.

*Левоненко І.С.,
курсант 2-го курсу ФПФПКП
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ ЗАКІНЧЕНОГО ЗЛОЧИНУ ТА ЙОГО ВИДИ

Стадії вчинення злочину – це етапи підготовки і вчинення умисного злочину від моменту задуму до моменту реалізації злочинного наміру, які розрізняються між собою за характером здійснених діянь, ступенем їх суспільної небезпеки і моментом припинення. Розрізняють три стадії вчинення злочину: 1) готування до злочину; 2) замах на злочин; 3) закінчений злочин. Готування і замах називають незакінченим злочином. Злочинна діяльність не завжди проходить всі три стадії. Намір на вчинення злочину часто реалізується безпосередньо у закінченому злочині. Необхідність визначення стадій вчинення злочину виникає лише тоді, коли особа не повністю реалізувала злочинний намір і злочин не доведено до кінця з причин, що не залежали від її волі. У цих випадках кваліфікація злочину здійснюється з посиланням на ст. 14 (готування до злочину) і 15 (замах на злочин) КК. Наприклад, готування до умисного вбивства – за ч. 1 ст. 14 ч. 1 ст. 115 КК. У разі вчинення закінченого злочину у виділенні та встановленні стадій готування і замаху немає потреби[1].

Закінченим злочином визнається діяння, яке містить усі ознаки складу злочину, передбаченого відповідною статтею Особливої частини КК. У цьому разі винний виконує усі дії, що утворюють об'єктивну сторону конкретного складу злочину, досягає бажаного результату, заподіює шкоду об'єкту злочину. Незакінченим є умисне суспільно небезпечне діяння, яке не містить усіх ознак злочину, передбаченого відповідною диспозицією статті Особливої частини КК у зв'язку з тим, що злочин не був доведений до кінця з причин, не залежних від волі винного. Види незакінченого злочину: 1) перерваний з причин, що не залежали від волі винного (готування до злочину та замах на злочин); 2) перерваний з причин, що залежали від волі винного (добровільна відмова від доведення злочину до кінця)[2].

Більшість вчених стверджують, що незакінчений злочин має місце, коли умисел винного не повністю здійснений, то об'єктивна сторона такого злочину не розроблена, реальна шкода предмету посягання не викликається. Ось чому, наприклад, відсутність мотиву чи мети, як ознаки суб'єктивної сторони певного складу злочину, свідчить про відсутність цього злочину загалом, але не про незакінчений злочин. Таким чином, можна стверджувати таку відсутність лише певні ознаки відповідних елементів злочину складу злочину можуть свідчити, що злочин незакінчений. У формулі кваліфікації незакінченого злочину має бути вказівка на відповідну частину статті 14 або 15 КК. Наприклад, готування до умисного вбивства позначається як ч. 1 ст. 14 – ч. 1 ст. 115 КК[3].

КК України 2001 р. визначає готування як вид незакінченого злочину (ч. 2 ст. 13). Разом з тим готування до злочину в науковій літературі часто називають стадією вчинення злочину. Чинний КК містить як термін «стадії», так і терміни «закінчений» та «незакінчений злочин». Однак термін «стадії злочину» вживається лише у назві розділу III Загальної частини КК, у самому ж тексті вживаються лише терміни «закінчений злочин» і «незакінчений злочин». Це дає підставу зробити висновок, що КК ототожнює названі поняття. Слід відзначити, що на різні аспекти розуміння поняття «стадії злочину» звертав увагу ще М. Д. Дурманов, який зазначав: «Термін «стадії вчинення злочину» нерідко вживається у двоякому значенні: 1) для визначення тих етапів, котрі проходять закінчені злочини, та 2) для визначення особливостей відповідальності за злочинне діяння залежно від етапу, на якому було припинено вчинення злочину». З цієї причини майже всі дослідники,

що працювали над проблемою «стадії злочину», для усунення плутанини змушені були передусім визначитися із обсягом аналізованого ними поняття. Сам М. Д. Дурманов, зокрема, зазначав, що основним об'єктом аналізу він вважає «стадії вчинення злочину» у другому значенні, тобто як припинене до закінчення злочинне діяння, фактично — незакінчений злочин. Достатньо чітко здійснила розмежування між поняттями «стадії вчинення злочину» та «види незакінченої злочинної діяльності» Н. Ф. Кузнецова. Значну увагу приділив вирішенню цього питання А. П. Козлов, який вважає таке розмежування визначальним для правильного розуміння і застосування норм кримінального закону про незакінчений злочин. Більшість сучасних дослідників, як він відмічає, продовжують вживати термін «стадії вчинення злочину» у значенні незакінченого злочину, що є неприйнятним.

Отже, замах визнається закінченим, якщо особа виконала всі дії, які вважала необхідними для доведення злочину до кінця, але злочин не був закінчений з причин, що не залежали від її волі.

Незважаючи на ненастання запланованого злочинцем результату, а часто взагалі будь-якої небезпечної події, замах на злочин вже сам по собі є злочином.

Література:

1. Благов Е. В. Применение уголовного права. – СПб: Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. С. 171.
2. Bouhana N. S., Johnsonand D., Porter M. Consistency and specificity in burglars who commit prolific residential burglary: Testing the core assumptions underpinning behavioural crime linkage Volume Legal and Criminological Psychology 21, Issue 1, 2016. P. 77-94 URL: <http://discovery.ucl.ac.uk/1420512/1.pdf> – Назва з екрана.
3. Князьков А.С., Ондар Д.С. Факторы, обуславливающие совершение и расследование краж из жилища в сельской местности в специфических условиях жизнеустройства населения. Вестник Томского государственного университета. Серия «Право». 2016. № 4 (22). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/factoryobuslovliyayuschie-sovershenie>.
4. Загиней З.А. Герменевтика кримінального закону України : автореф. дис. ...док. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2016. 36 с.
5. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Кримінальне право : навчальний посібник / за заг. ред. М. І. Хавронюка. Київ : Вайт, 2014. 944 с.
6. Матишевський П. С. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник. Київ : А.С.К., 2001. 352 с.

*Левченко Д.С.,
аспірант*

Науково-дослідного інституту публічного права

НАЙПОШИРЕНІШІ ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ ЩОДО ВЗАЄМОДІЇ З ДЕРЖАВОЮ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сучасне публічне адміністрування в Україні повинно бути побудовано на засадах деліберативної демократії, тобто, здійснення публічного адміністрування через компетентне обговорення громадськістю діяльності публічної адміністрації та комплексну співпрацю громадськості та влади, в якій саме влада є заінтересованим суб'єктом співпраці з громадськістю з метою росту компетенції інститутів громадянського суспільства та ефективного виконання поставлених перед державою завдань та функцій.

Взаємодія громадськості та держави в сфері публічного адміністрування в Україні є досить специфічною, однак при цьому, як переконана Н. Мельник, громадянське суспільство і держава не можуть існувати одна без одної, оскільки держава здійснює вплив на суспільство, гарантуючи та закріплюючи законодавчу, виконавчу і судову гілки влади та забезпечуючи права людини та народу. Своєю чергою, громадянське суспільство, з одного боку, відстоює матеріальну та духовну незалежність людини від держави, домагається правової гарантії такої незалежності, захищає приватні та суспільні інтереси людей і активно сприяє процесам демократизації держави. З іншого – громадянське суспільство залежить від держави і не може набути розвинених форм в умовах політичного насильства та тиранії. Тому взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами державної влади є основною виголою

існування демократичної та правової держави [1, с. 25].

На наш погляд, громадськість бере участь у різних сферах публічного адміністрування: нормотворчій (в тому числі, в сфері видання нормативних та підзаконних актів суб'єктами публічної адміністрації як форми їх адміністративної діяльності); правореалізації (коли громадськість самостійно бере участь в публічному адмініструванні; коли держава уповноважує їх на виконання визначених завдань та функцій щодо реалізації норм права в суспільство; коли держава та громадськість співпрацюють у сфері правозастосування); правоохоронній (громадський контроль як спосіб впливу, спільні партнерські дії громадськості та правоохоронних органів, самостійна участь громадськості в правоохоронній діяльності); сфері судового адміністрування (функціонування Громадської ради доброчесності, Громадської ради міжнародних експертів, співпраця між органами суддівського врядування та громадськими об'єднаннями з приводу незалежності суддів, оцінювання роботи судді громадськими об'єднаннями тощо).

У процесі оптимізації взаємодії з інститутами громадянського суспільства, О. Чепік-Трегубенко вказує, що істотне значення мають такі форми діяльності органів публічної влади: 1) формування нормативно-правової бази, реалізація якої дозволяє забезпечити правову захищеність громадян, їх соціальних та громадських об'єднань; 2) здійснення заходів зміцнення довіри між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства: інформаційна відкритість публічної влади; вчасне інформування громадськості про політичні рішення; доступність й підзвітність органів влади тощо; 3) забезпечення активної участі громадян у державному управлінні. Право на участь в управлінні державними справами та його реалізація має вирішальне значення для розвитку громадянського суспільства. Сьогодні існує необхідність у створенні інституційних і правових механізмів залучення інститутів громадянського суспільства до вироблення та реалізації публічної політики в Україні. Становлення ефективної вітчизняної моделі участі громадськості в управлінні державними справами сприяє формуванню дієвого громадянського суспільства на основі відповідних європейських стандартів; 4) сприяння процесу підвищення політичної культури населення, об'єднання населення навколо єдиних національних цінностей. Політичну культуру громадянського суспільства необхідно розвивати як одну з головних умов соціально-політичної стабільності. Залучення громадян до процесу прийняття рішень сприятиме формуванню демократичної політичної культури в Україні [2, с. 120-126]. Г. Шаульська виділяє такі сучасні вертикальні і горизонтальні механізми співпраці органів влади з інститутами громадянського суспільства: механізм реалізації виборів; створення та діяльність консультативно-дорадчих органів при органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування; громадські слухання, публічні обговорення, конференції, семінари, «круглі столи»; підписання угод та договорів про співпрацю на міжрегіональному рівні; механізм фінансової підтримки проєктів, програм, заходів об'єднань і організацій громадян; моніторинг громадської думки та проведення різноманітних соціологічних досліджень; просвітницький механізм формування громадянських компетентностей; механізм обміну інформацією [3, с. 189].

Таким чином, в Україні громадськість взаємодіє з державою в сфері публічного адміністрування через такі найпоширеніші форми діяльності: - здійснення нормотворчої діяльності; - здійснення інститутами громадянського суспільства делегованих державою владних повноважень; - публічні консультації; - громадський контроль; - публічний моніторинг; - вимірювання та оцінювання ефективності діяльності влади за допомогою громадян (citizen-assisted performance measurement); - діяльність громадськості в правоохоронній сфері; - інформаційний обмін між владою та громадськістю; - адміністративно-сервісні дії держави тощо.

Література:

1. Мельник Н. В. Взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами державної влади. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ, серія юридична. 2015. Вип. 3. С. 17-25.
2. Чепік-Трегубенко О. С. Удосконалення взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2015. № 2. С. 120-126.
3. Шаульська Г. М. Деякі сучасні механізми взаємодії влади і громадянського суспільства в Україні: аналіз ефективності. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2019. № 2. С. 180-189.

*Лісова Вікторія Юрївна,
студентка 2 курсу ОР «Магістр»
Юридичного факультету КНУ ім. Т. Шевченка*

ОСОБЛИВОСТІ ПРИПИНЕННЯ ПОРУКИ У КРЕДИТНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Законодавчо встановлено правове регулювання припинення поруки в ст.559 Цивільного кодексу України. Вказана стаття передбачає загальні підстави та певні винятки припинення поруки.

Зокрема, **підставами припинення поруки є:**

- припинення забезпеченого порукою зобов'язання, тобто як вже вказувалось належне його виконання;
- якщо кредитор відмовився прийняти належне виконання після настання строку виконання зобов'язання, яке може бути запропоноване також боржником або поручителем;
- якщо поручитель не погодився забезпечувати виконання зобов'язання іншим боржником, тобто йде мова про переведення боргу на іншу особу, за договором поруки;
- якщо закінчився строк договору поруки, і якщо такий строк був вказаний у договорі;
- після внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань запису про припинення боржника - юридичної особи [1, ст.599; 2, ст.4.1.8].

Винятками або як їх можна назвати «додаткові підстави» припинення поруки є випадки, коли наприклад строк поруки не встановлено договором поруки, але наприклад за кредитним договором основне зобов'язання ще не виконане належним чином або в договорі поруки є відсылний пункт на пункт кредитного договору, який конкретно вказує про закінчення строку припинення основного зобов'язання і поруки, також може вказуватись в самому договорі поруки щодо моменту припинення поруки та момент пред'явлення вимоги до поручителя кредитором, обмеження щодо права пред'явлення вимоги кредитором є: максимальний строк прирівнюється до строку позовної давності – 3 роки [2, ст.4].

Винятки припинення поруки умовно можна класифікувати:

- за строками припинення поруки:
 - 1) якщо кредитор протягом трьох років з дня настання строку виконання основного зобов'язання не пред'явить позову до поручителя;
 - 2) якщо кредитор протягом трьох років з дня укладення договору поруки не пред'явить позову до поручителя (знову ж таки, мова йде про випадки, коли не встановлений строк виконання основного зобов'язання або якщо він встановлений моментом пред'явлення вимоги);
 - 3) якщо зобов'язання, виконується частинами, то строк поруки обчислюється окремо за кожною частиною зобов'язання, та починається з дня закінчення строку або настання терміну виконання відповідної частини такого зобов'язання;
 - 4) якщо кредитор пред'явить вимогу виконання зобов'язання перед припиненням юридичної особи;
 - 5) якщо кредитор звернувся до поручителя з вимогою виконання зобов'язання за кредитним договором, але поручитель помер, то після спливу шестимісячного строку вимога кредитора автоматично переходить до спадкоємців, які прийняли в спадщину майно забезпечене договором застави за основного боржника.

Виходячи із вказаного вище, порука є строковим зобов'язанням, який може бути встановлений у договорі чи законі, а може й не встановлений, проте його сплив припиняє суб'єктивне право кредитора. Це означає, що строк поруки відноситься до преклюзивних строків. Преклюзивність означає строк, що тягне за собою припинення суб'єктивних прав або обов'язків. Також можливо трактувати преклюзивність акцесорного зобов'язання певне закінчення строків, що є підставою припинення.

Разом із тим можемо на сьогоднішній день застосовувати до припинення поруки такий інститут як позовна давність, тобто строк, у межах якого, особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.

Строк поруки не є строком для захисту порушеного права. Це строк існування самого зобов'язання поруки. Таким чином, і право кредитора, і обов'язок поручителя по його закінченні припиняються, а це означає, що жодних дій щодо реалізації цього права, в тому числі застосування примусових заходів захисту в судовому порядку, кредитор вчиняти не може.

Необхідно також зазначити, що умови договору поруки про його дію «до повного припинення зобов'язань боржника» не свідчать про те, що цим договором встановлено строк припинення поруки в розумінні статті 251, частини четвертої статті 559 ЦК України, тому в цьому випадку підлягають застосуванню норми частини четвертої статті 559 ЦК України про те, що порука припиняється, якщо кредитор протягом шести місяців від дня настання строку виконання основного зобов'язання не пред'явить вимоги до поручителя.

Коли мова йде про належне виконання або невиконання основного зобов'язання в кредитних правовідносинах, головною ідеєю, що закладена в терміні «основне зобов'язання» є не зміст кредитного договору загалом, а реально існуючі правовідносини, зміст яких складають права та обов'язки сторін кредитного договору.

Є достатньо велика кількість судової практики, де судді вказують, що навіть якщо термін договору поруки було закінчено, а кредитні зобов'язання поручителем не виконані належним чином або не виконані взагалі, то сама по собі порука не припиняється.

Порука припиняється належним виконанням зобов'язань, на підставі кредитного договору, і тривають до повного виконання.

Отже, закінчення строку дії договору поруки і кредитного договору не припиняє зобов'язань щодо боржника, які виникли внаслідок його укладення та не були виконані на момент припинення договору, не звільняє від виконання зобов'язань.

Література:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV (станом на 31.03.2019 р.) // Відомості Верховної ради України : офіційне видання від 03.10.2003 р., 2003 р., № 40, стаття 356. [Електронне джерело] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n2833>;

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування: Закон України від 03.07.2018 р. №2478-19 (чинний з 04.02.2019 р.) [Електронне джерело] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2478-19>;

3. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з кредитних договорів: Постанова Пленуму Вишого господарського суду від 24.11.2014 р. №1. [Електронне джерело] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va001600-14>.

Маху́д М.,

магістрант юридичного інституту

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Світовий досвід партнерства держави з приватним бізнесом, заснований на потребі формування, утримання та оновлення космічної інфраструктури оцінюється трильйонами доларів щорічних інвестицій.

Під державно-приватним партнерством (далі – ДПП) розуміється співробітництво між державою України її територіальними громадами в особі відповідних державних органів, які здійснюють управління об'єктами державної власності, органів місцевого самоврядування, Національною академією наук України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, що здійснюється на основі договору в порядку, визначеному Законом України «Про державно-приватне партнерство» (далі – Закон України «Про ДПП»)[1].

Пріоритети державної політики щодо розвитку ДПП в Україні є підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання шляхом більш ефективного використання державного майна, залучення інвестицій, модернізації існуючої інфраструктури, підвищення якості товарів, робіт і послуг. Особливо актуальним ДПП є для розвитку та забезпечення нормального функціонування космічної галузі України, на утримання якої не вистачає бюджетного фінансування[2, С. 3].

Законом України «Про ДПП» передбачено його здійснення на договірній основі шляхом укладення договору концесії, про управління майном, про спільну діяльність та низки інших договорів[1].

Договори, які не охоплюються змістом ДПП, вирізняються такими ознаками: нецільові інвестиції, короткостроковість; прості, одноразові послуги; значний адміністративний контроль [3, С. 72].

У сфері космічної діяльності держава як партнер виступає в особі ДКА. Підприємства, що належать до управління ДКА, функціонують у формах публічних акціонерних товариств, державних комерційних підприємств та установ.

За даними ДКА, до акціонерних товариств, які обслуговують космічну галузь господарювання, належать «Київський радіозавод», «Хартрон» та «Приладобудівний завод «Сокіл». Всі вони належать до публічних, при цьому в перших двох частка державної власності становить 50% акцій, а останній повністю належить приватним суб'єктам.

На стороні приватного партнера у договорі, що укладається в рамках ДПП, можуть виступати декілька осіб, які відповідно до цього Закону можуть бути приватними партнерами. Такі особи несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями, передбаченими договором, що укладається. За вказівками ст. 17 Закону України «Про ДПП», укладення договору в рамках ДПП здійснюється органом, який відповідно до статті 13 прийняв рішення про здійснення ДПП з переможцем конкурсу на умовах, встановлених конкурсом з визначення приватного партнера[1].

У світовій практиці космічної діяльності є велика кількість форм концесійних домовленостей, зокрема прикладів побудови приватними партнерами космічних об'єктів та управління ними для надання публічних послуг, а також додатково продажу створеного продукту приватними партнерами для отримання прибутку. Разом з тим, для того щоб укласти такого роду договори, потрібно мати приватних партнерів з потужним технічним потенціалом у цій сфері, яких в Україні на даний момент на жаль немає[2, С. 14].

Ще один договір у рамках ДПП – договір про спільну діяльність, за яким сторони (учасники) зобов'язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить законодавству. Спільна діяльність може здійснюватися на основі об'єднання вкладів учасників (просто товариство), якими можуть бути як матеріальні активи (грошові кошти, майно), так і нематеріальні (професійні знання, навички, вміння, ділова репутація), або без об'єднання вкладів учасників (ст. 1130 ЦК України) [4].

Спільна діяльність є більш гнучкою з точки зору способів співпраці між приватними та публічними суб'єктами. Наприклад, в Україні давно назріла необхідність побудови національної системи супутникового зв'язку або космічного сегменту для отримання геопросторових даних. Вказані питання цілком могли б стати платформою для активного включення вітчизняних приватних підприємств до космічної діяльності у межах цієї форми ДПП.

І хоча законодавство передбачений ще ряд договорів та можливість укладання змішаних договорів, договір про спільну діяльність є однією з найперспективніших форм залучення приватних партнерів до діяльності державних підприємств задля досягнення мети конкретних космічних проектів, адже передбачає внесення будь-яких вкладів, про які домовляється сторони [3, С.75].

Безумовно, моделі ДПП мають як переваги, так і недоліки. До числа переваг слід віднести скорочення витрат держави на проекти, зниження технічних і комерційних ризиків, залучення в космічну діяльність нових сил - суб'єктів господарювання та інновацій[5, С. 419].

До числа недоліків можна віднести застосування в процесі роботи над проектами жорстких і комплексних процедур державних закупівель, тривалі і громіздкі переговори процесу, статистично більш низький прибуток, одержувану приватним партнером.

Література:

1. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2404-17>
2. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
3. Малишева Н. Р., Гурова А. М Звіт про науково-дослідну роботу «Підготовка аналітичної довідки щодо концептуальних засад договірних відносин державно-приватного партнерства у сфері космічної діяльності» (заклучний). Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2018. 30 с.

4. Малишева Н. Р., Гурова А. М. Перспективи упровадження державно-приватного партнерства в космічній сфері України. *Економіка і право. Серія Право*. 2018. № 2 (50). С. 71-83.

5. Халапова Л. Д., Нижегородцев Р.М. Механізми державно-приватного партнерства в сфері наукомісткого виробництва. *КЕ*. 2016. №4. С. 412-421. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mehaniizmy-gosudarstvenno-chastnogo-partnerstva-v-sfere-naukoemkogo-proizvodstva>

Прадищук В.В.,

студент 465 групи Академії Державної пенітенціарної служби

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ

Сучасні правила оподаткування дають бізнесу забагато можливостей для спекулювання податковими ставками, режимами та статусами. План дій BEPS (від англ. «Base erosion and Profit Shifting») – це проєкт Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) з розробки заходів протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутку), включає 15 кроків, що покривають різні сфери протидії агресивному податковому плануванню. З 1 січня 2017 року Україна приєдналась до міжнародної програми розширеного співробітництва з питань імплементації Плану дій BEPS, участь в якій на сьогодні приймають понад 116 країн світу. Впровадження кроків Плану дій BEPS є передумовою для лібералізації валютного регулювання, що відповідає зобов'язанням України в рамках Угоди про асоціацію із ЄС.

Стаття 8 Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція від 29.12.2019) встановлює, що «в Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори. До загальнодержавних належать податки та збори, що встановлені цим Кодексом і є обов'язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених цим Кодексом. До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених цим Кодексом, рішеннями сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад» [1].

Місцеві податки – це податки, які встановлюються органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства, вони є обов'язковими до сплати в межах адміністративно-територіальних одиниць та зараховуються до їх бюджетів [2].

Стаття 10 Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція від 29.12.2019) встановлює, що «до місцевих податків належать:

10.1.1. податок на майно;

10.1.2. єдиний податок.» [1].

Дема Д. І. відзначає, що «Згідно Податковим кодексом України установлення і скасування податків та зборів, а також пільг їх платникам здійснюються Верховною Радою України, сільськими, селищними, міськими радами та радами об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад у межах їх повноважень. До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених Податковим кодексом, рішеннями сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад. Установлення місцевих податків та зборів, не передбачених Податковим кодексом, забороняється. Таким чином, з цього видно, що перелік (види) місцевих податків і зборів та розмір їх граничних ставок встановлюється Верховною Радою України, а місцеві органи влади мають право лише встановлювати ставки місцевих податків та зборів у визначених межах» [3, с. 16]

Встановлення видів місцевих податків та зборів, їх платників, об'єктів та бази оподаткування, розміру ставок та пільг, контроль за правильністю визначення, своєчасністю та повнотою сплати і звітністю необхідно передати органам місцевого самоврядування. Це розвантажить територіальні органи фіскальної служби України від значної роботи, яку ж до того вони наразі не в силах реально організувати

та проконтролювати у зв'язку зі значним скороченням працюючих у них працівників. Навпроти, місцеві органи самоврядування цей процес можуть значно краще забезпечити та подавати до територіальних органів фіскальної служби зведені дані по нарахованих та сплачених місцевих податках та зборах. За цих умов, місцеві органи влади зможуть встановлювати такі місцеві податки та збори, які відповідатимуть їм потребам та відобразатимуть специфіку певної території. Передавши можливість самостійно визначати види податків органам місцевого самоврядування повинна зникнути проблема їх кількості.

3 січня 2015 р., вказує Проць В. І., податок на майно тепер об'єднує три податки: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортний податок і плату за землю. Місцеві ради вирішують питання щодо встановлення ставки податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та збору за місяця для паркування транспортних засобів, туристичного збору. На відміну від України, у багатьох країнах до складу майнових податків, належать такі податки: на окремі види майна, на чисті активи, на передачу прав власності на майно, на приріст капіталу. З юридичної точки зору, податкове законодавство не повною мірою враховує і розпоршує об'єкти оподаткування майна через віднесення цього податку до інших податкових платежів» [4, с. 67].

Європейський досвід показує, що формування доходів місцевих бюджетів має свої особливості. У структурі доходів місцевих бюджетів, вказує Корягіна Т. В., у Швеції переважають податки, перевищуючи 60%, у Швейцарії їх більше, ніж 45%, у Франції, Фінляндії та Норвегії – від 35% до 40%. До місцевих податків у зарубіжних країнах, як правило, відносять майнові, місцеві прибуткові, промислові, податки на професію, а також податки, які відображають політику місцевих органів влади (екологічні, на полювання, на собак тощо). В Україні у структурі доходів місцевих бюджетів також переважають податки (більше 85%) [5, с. 166].

Отже, місцеві податки є важливим джерелом доходів місцевих бюджетів, роль яких в останнім часом значно зросла. Разом з тим, слід відмітити, що місцеві податки і збори не стали основним джерелом доходів місцевих бюджетів, як це є у країнах з розвинутою економікою. До факторів, що стримують ріст надходжень від місцевих податків та зборів слід віднести: заборону місцевим органам самоврядування самостійно встановлювати види місцевих податків та зборів; встановлення ставок податків та зборів значно нижче, ніж визначені та дозволені податковим законодавством, запровадження податкових зборів, які економічно неефективні, наприклад, збір за паркування транспортних засобів, відміна місцевих зборів, які наразі є актуальними, наприклад, ринковий збір, використання у якості бази оподаткування при нарахуванні податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки площі житлової нерухомості замість її ринкової вартості, використання у якості нарахування плати за землю нормативної грошової оцінки замість ринкової вартості землі, адміністративне встановлення відрахувань загальнодержавних податків до місцевих бюджетів та підміна ними місцевих податків та зборів, обмежений перелік місцевих податків та зборів, встановлений Верховною Радою України.

Загальне зростання частки податкових надходжень є позитивною тенденцією, оскільки вирішальну роль у забезпеченні виконання державної функції щодо регулювання економічних процесів відіграють саме податки, які зараховуються до місцевих бюджетів. Проте їх частка є недостатньою для забезпечення незалежності органів місцевого самоврядування. Відповідно, фіскальний потенціал податків у формуванні місцевих бюджетів не використовується повністю через масове ухиляння від сплати податків та недосконалість системи їх адміністрування. Отже, в подальших дослідженнях необхідно визначити основні напрями забезпечення фінансової автономії місцевих бюджетів.

Література:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення : від 29.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (Дата звернення 25.02.2020р.)
2. Місцеві податки і збори. Юридична енциклопедія: [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. Т. 3 : К. М. 792 с.
3. Дема Д. І. Трансформація місцевих податків та зборів в Україні. Наукові горизонти. 2019. № 4. С. 13-20.
4. Проць В. І. Особливості майнових податків та їх роль у формуванні доходів місцевих бюджетів. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2019. № 1. С. 66-70.
5. Корягіна Т. В. Роль регіональних податкових надходжень у формуванні місцевих бюджетів в Україні. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 41. С. 164-169.

НЕПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗЛОЧИН: ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ

На сучасному етапі розвитку України національне законодавство поступово інтегрується в європейську правову систему. Особливої актуальності в таких умовах набуває питання про застосування відповідних положень країн-членів Європейського Союзу до кримінального законодавства в Україні. У низці країн Європи за неповідомлення про вчинення злочину існує відповідальність. В Україні неповідомлення про злочин не тягне за собою відповідальності, особи підлягають кримінальній відповідальності лише у випадках, коли вчинене ними діяння містить ознаки іншого злочину. Так кримінальним законодавством УРСР статтею 20 КК була зазначена норма, відповідно до якої заздалегідь не обіцяне переховування злочинця, а так само знярядь і засобів вчинення злочину, слідів злочину або предметів, добутих злочинним шляхом [1].

Потрібно зазначити, що сучасне кримінальне законодавство України відносить обіцяне неповідомлення про достовірно відомий підготовлений чи вчинюваний злочин до одного з видів причетності до злочину.

На сучасному етапі з розвитку кримінального законодавства України, неповідомлення про достовірно відомий підготовлений або вчинений злочин відбулися певні зміни.

В перше чергу, змінився термін: «недонесення» було замінено на «неповідомлення».

По - друге, це діяння було декриміналізовано, тобто припинило бути суспільно-небезпечним діянням, за яке настає кримінальна відповідальність.

І по – третє, неповідомлення про достовірно відомий підготовлений або вчинюваний злочин дістало закріплення лише в контексті того, що це не є співучаство у злочині (ч. 7 ст. 27 КК України) [2]

При криміналізації неповідомлення про злочин виникає питання щодо визначення злочинів, залежно від стадії їх вчинення, про які особа повинна повідомити відповідні органи.

Так, якщо в правовій нормі передбачити відповідальність лише за неповідомлення про готування або замах на злочин, то виключаються злочини з непрямым умислом, із необережності, триваючі злочини, а також вчинені злочини. Безумовно, ступінь відповідальності за неповідомлення про готування до злочину або замах на нього в порівнянні з неповідомленням про вже вчинений злочин буде різною [3, с. 20].

Так, на стадії попередньої злочинної діяльності органи правосуддя мають певний час для запобігання їм. Коли правоохоронним органам вдається запобігти вчиненню злочину на стадії готування або замаху, то настання тяжких наслідків можна відвернути [4, с. 260-263].

А в разі скоєння злочину, наприклад, з матеріальною конструкцією складу злочину, злочинні наслідки відвернути вже неможливо. Тому цілком виправдано буде передбачити диференційовану кримінальну відповідальність за неповідомлення про готування до злочину або замах на нього й за неповідомлення про вже вчинений злочин. Конструюючи норму, яка повинна передбачити відповідальність за неповідомлення про злочин, який за формальною або матеріальною конструкцією було вже закінчено, необхідно використати термін «вчинений». Крім того, зазначений термін має охоплювати триваючі злочини [5, с. 129].

Триваючим іменують злочин, який безперервно вчиняється впродовж більш-менш тривалого часу. Особа перебуває в так званому тривалому злочинному стані. До таких злочинів відносять, наприклад, незаконне зберігання наркотиків, зброї та інших предметів, виключених із цивільно-правового обороту. З моменту придбання, наприклад, зброї стадія замаху припиняється, оскільки злочин вже буде закінченим. Однак на стадії вже закінченого злочину він продовжує скоюватися впродовж невизначеного часу. З цього моменту особа починає безперервно вчиняти злочин.

Такий злочин може бути закінчено в разі добровільної відмови особи від злочину, збуту предмета, який особа незаконно зберігає, або вилучення його працівниками правоохоронних органів тощо.

Необхідно враховувати те, що відповідальність за неповідомлення про злочин, що готується або скоюється, повинна бути більш суворою в порівнянні з неповідомленням про вчинений злочин. В свою

чергу вчений В. Г. Смирнов пропонував розглядати недонесення про підготовлюваний злочин, як різновид співучасті в злочині, а недонесення про вчинений злочин – як причетність до злочину [6, с. 17], ми погоджуємося з даною думкою

Отже, підводячи підсумки, на нашу думку, ще однією ознакою яку треба зазначити під час встановлення за обіцяне неповідомлення про злочин, є ступінь вини. Вона визначає тяжкість вчиненого діяння й небезпечність особи винного. Вона визнає тяжкість вчинення діяння й небезпечність особи винного.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний кодекс України : затверджений Законом від 28.12.60. ВВР УРСР. 1961. №2. Ст. 14
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. редакція від 16.01.2020 рік. URL : zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к
3. Лемешко О. М. Кримінально-правова оцінка потурання вчиненню злочину : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Харків, 2001. 20с
4. Шеховцова Л. І., Єфіменко В. Г. Відповідальність за причетність до злочину: обіцяне неповідомлення про достовірно відомий підготовлюваний чи вчинюваний злочин, Порівняльне аналітичне право. 2017. №4. С. 260-263.
5. Смирнов В. Г. Понятие прикосновенности к преступлению по советскому уголовному праву. Ленинград : Издательство Ленинградского университета, 1957. 129с.
6. Дідківська Н. А. Кримінальна відповідальність за умисне вбивство з метою приховати інший злочин або полегшити його вчинення : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Київ, 2005. 19 с.